

Jaarverslag 2021

Stichting Erfgoed, Natuur en Landschap

Museum Joure | Mar & Klif | Groen Doen

**MUSEUM
Joure**

mar
bezoekerscentrum
& klif
Nationaal Landschap
Zuidwest Fryslân

groen doen

Inhoudsopgave

Van het bestuur en directie	3
Een tweede jaar corona	3
Dank aan onze vrijwilligers en medewerkers.....	3
Financieel ‘uit de brand’	4
Beleid in ontwikkeling	4
Met vertrouwen naar de toekomst.....	4
Museum Joure, daar maak je het!	5
Inleiding.....	6
Voor het tweede jaar corona	6
Vernieuwde museumkade	6
Een prachtige collectie	7
Nieuwe aanwinsten uitgelicht.....	7
Wisselexposities	9
Evenementen en activiteiten	9
Kinderen en scholen.....	11
Publieksontvangst	11
Histoarysk Wurkferbân Skarsterlân / Ut Eigen Gea	12
Publiciteit en bezoekers	13
Sponsors en Vrienden van Museum Joure.....	14
In de planning.....	14
Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân.....	15
Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslân.....	16
Bezoekerscentrum Mar en Klif.....	16
Educatie Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân	18
Communicatie Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân.....	20
Evenementen Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân.....	20
Netwerk Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân	22
Vlindertuin van Lemmer.....	22
Want Groen moet je doen!	23
Ontstaan van Groen Doen.....	24
Groen Doen-aanbod in 2020-2021	24
Bijzondere activiteiten in 2021	25
Duurzaamheid.....	25
Organisatorische ontwikkelingen.....	25
Contacten partners	25

Contacten scholen.....	26
Netwerken.....	26
Bekendheid Groen Doen	26
Organisatie stichting Erfgoed, Natuur en Landschap	27
Samenstelling van het bestuur.....	27
Medewerkers	27
Vrijwilligers.....	28
Financiën.....	29
Subsidies en sponsors	29
Bijlage 1. Aanwinsten.....	31
Bijlage 2. Een beknopte geschiedenis van Museum Joure	32
Bijlage 3. Jaarverslag Histoarysk Wurkferbân Skarsterlân (HWS) 2021	33
Bijlage 4. Bezoekers Museum Joure	35
Bijlage 5. Jaarverslag Vlindertuin Lemmer 2021	37
Bijlage 6. Verslag Gaasterlandse Natuurweek 2021.....	38
Bijlage 7. Overzicht deelname Groen Doen voorgaande jaren.....	40
Bijlage 8. Werkzaamheden t.b.v. VVV Waterland van Friesland	42
Bijlage 9. Sponsors	44
Bijlage 10. Kritische Prestatie Indicatoren	45
Bijlage 11. Social Return on Investment (SROI)	47

Van het bestuur en directie

Voor u ligt het vierde jaarverslag van de stichting Erfgoed, Natuur en Landschap. Per 6 september 2018 zijn Museum Joure en bezoekerscentrum Mar & Klif officieel samengegaan in deze stichting.

Een tweede jaar corona

Voor het tweede jaar op rij werd ook in 2021 het werk van onze stichting grotendeels bepaald door corona. We gingen van start met een lange lockdown van een half jaar (tot 5 juni 2021), waarbij Museum Joure en bezoekerscentrum Mar en Klif gesloten bleven en ook de activiteiten van Groen Doen noodgedwongen op een laag pitje stonden. Uiteraard gingen achter de schermen de werkzaamheden wel door. Bij Groen Doen bijvoorbeeld met leskisten en online gastlessen. Soms profiteerden we zelfs van de stilte in de gebouwen. Bij Museum Joure werden de kades aangepakt, waarbij vervuilde grond gesaneerd werd, nieuwe houten kades geplaatst en alles opnieuw bestraat. Een groot project, waarbij het goed uitkwam dat er een poosje geen bezoekers waren.

Na de lockdown en een rustige juni-maand kwam in de zomervakantie de bezoekersstroom goed op gang. We profiteerden van de kennis en infrastructuur die we in 2020 al hadden opgezet, zoals éénrichtingsverkeer, online boeken, etc. Dat was ook wel nodig. Bij Museum Joure was het zelfs de drukste augustusmaand ooit, met bijna 5.000 bezoekers in één maand. Door de vorig jaar ingevoerde mogelijkheid van online boeken en het schenken van koffie in de nieuwe koffiekeet in de tuin was het mogelijk om deze drukte op te vangen. Ook bij Mar en Klif was de drukte in de zomer groot. Een team van jonge vrijwilligers ondersteunde de balie, waardoor we goed in de gaten konden houden dat het binnen niet té druk werd.

Ook in de nazomer bleef het aantal bezoekers groot en ging ook Groen Doen weer volop van start met heel veel activiteiten. Leerkrachten en leerlingen hadden veel zin om weer op pad te gaan. Gedurende de herfst liep helaas het aantal coronabesmettingen weer op en daarmee ook de coronaregels. Voor bezoekers van musea werd naast het dragen van een mondkapje ook het tonen van een QR-code verplicht. Hoewel de meeste bezoekers vol begrip waren en meewerkten, leverde het controleren en scannen daarvan uiteraard wel extra 'gedoe' op. Op 19 december ging weer een lockdown in, zodat we voor het tweede jaar op rij tijdens de kerst en de jaarwisseling gesloten waren. Ten tijde van het schrijven van dit jaarverslag is het voorjaar 2022. De komst van de omikronvariant heeft inmiddels tot nog veel hogere besmettingen geleid, maar omdat deze variant minder ziekmakend is, zijn alle coronaregels inmiddels opgeheven. Dat is fijn, maar voelt tegelijkertijd ook raar. Waren er in 2020 en 2021 slechts enkele meldingen van coronabesmetting onder de medewerkers en vrijwilligers, in het voorjaar van 2022 krijgen we wekelijks bericht van positieve besmettingen. Gelukkig herstellen de meeste van hen vlot.

Dank aan onze vrijwilligers en medewerkers

Het jaar 2021 vroeg veel van de flexibiliteit van onze medewerkers en vrijwilligers. Van maandenlang thuis zitten (en voor de medewerkers thuis werken), moesten we heel snel omschakelen naar de hoogste versnelling om de grote drukte van de zomervakantie aan te kunnen. Fantastisch dat zoveel mensen hun schouders daar onder hebben gezet en samen ervoor gezorgd hebben dat we de deuren open konden doen en onze bezoekers ontvangen. En natuurlijk alle schoolkinderen hebben ontvangen!

En knap dat iedereen iedere keer er weer in slaagde om zich nieuwe procedures eigen te maken. Van wisselende boekingsystemen tot het scannen van QR-codes tot het geven van online gastlessen, er werd veel gevraagd van onze creativiteit en flexibiliteit, maar we hebben het met elkaar toch maar mooi gefixt!

Financieel 'uit de brand'

Inmiddels hebben we de jaarrekening opgemaakt. We zijn blij dat we er in dit gekke jaar zelfs in geslaagd zijn een klein positief saldo te realiseren. Met dank aan de extra coronasteun van de overheden, de tijdelijke verlaging van de huur en de flinke verkoop tijdens de maanden dat we wel open waren.

Beleid in ontwikkeling

De inhoudelijke ontwikkeling van onze organisatie blijft ook aandacht vragen. Als bestuur bespreken we tegenwoordig ieder jaar de verschillende beleidsdocumenten. We toetsen of deze aan nieuwe wet- en regelgeving voldoet en bekijken of de uitvoering goed verloopt of knelpunten laat zien. In 2021 is het beleid aangepast op de nieuwe Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen (WBTR) en is de omgang met de Governance Code Cultuur, de Code Diversiteit en Inclusie en de Fair Practice Code in het beleid opgenomen. Zo blijft ons beleid actueel en zijn we goed voorbereid op een eventuele audit van de museumvereniging.

Met vertrouwen naar de toekomst

De komende jaren zien we onszelf voor een aantal flinke uitdagingen gesteld. We moeten blijven vernieuwen en interessant blijven voor ons publiek. De energiecrisis brengt de nodige zorgen en vraagstukken met zich mee. En dan is corona ook nog niet verdwenen. Maar de afgelopen twee jaren hebben ook het vertrouwen gegeven dat we om kunnen gaan met onzekerheden en met tegenslagen. Wat er op ons pad komt weten we nog niet. Maar met een frisse blik en met elkaar kunnen we alle uitdagingen vast een goede draai geven.

Museum Joure, daar maak je het!

Inleiding

Museum Joure is onze locatie met de meeste panden. Op 1 juli 1976 opende de voorganger van Museum Joure, stichting Johannes Hesselhuis, de deuren in het voormalige pakhuis van Douwe Egberts aan de Geelgietersstraat. Door de tijd heen breidde het museum zich langzamerhand uit. Nieuwe panden, collecties en taken werden aan het museum toegevoegd. Museum Joure bestaat nu uit tien prachtige, meest monumentale gebouwen, gelegen in een fraaie museumtuin aan een oude kade.

De gebouwen zijn een essentieel deel van het verhaal dat Museum Joure vertelt, het verhaal hoe kleine ambachtelijke bedrijven zich in de afgelopen eeuwen ontwikkelden, zoals Douwe Egberts en Keverling. In de tentoonstellingszalen is het verhaal verder uitgewerkt in een aantal vaste presentaties. Naast de historie van Douwe Egberts en Keverling vertelt het museum hier ook de geschiedenis van de klokmakers, de zilver- en goudsmiden, de koperslager en het drukkersvak. In onze marketing profileren wij het museum sinds een aantal jaren als 'het museum van het maken'. Een propositie waarin al deze verhalen en collecties samen komen.

Voor het tweede jaar corona

Het jaar 2021 werd wederom bepaald door het covid-virus. Het museum was het gehele voorjaar (tot 5 juni) gesloten. In de zomer en het najaar was Museum Joure wel geopend, vaak wel met de nodige beperkingen, zoals een beperkt aantal bezoekers per vierkante meter (en verplicht reserveren), het dragen van mondkapjes, het tonen van een corona-QR-code, etc. Het implementeren hiervan bracht uiteraard veel extra werk met zich mee. Gelukkig was ons publiek meestal zeer meewerkend en leidde het maar heel soms tot vervelende situaties.

Corona leidde ook tot een aantal wijzigingen in de organisatie. Relevant zijn o.a.

- ander boekingssysteem. Dit jaar zijn we overgestapt op het boekingssysteem van Tigtets. Daarin volgen we VVV Waterland van Friesland. Het nieuwe ticketsysteem wordt door de medewerkers als veel gebruiksvriendelijker ervaren.
- koffiekeet in de tuin. Vanwege de beperkte ruimte in het museumcafé is voor het tweede jaar besloten om het museumcafé in de zomer gesloten te houden. Het bij de entreprijs inbegrepen kopje koffie/thee hebben we deze zomer geschonken in een bijzonder nieuw koffiekeetje, dat we met hulp van het Kickstartfonds door ontwerper Feike de Jong hebben laten ontwerpen en maken. Dit blijkt in de zomer een mooie werkwijze te zijn, en zeker zeer geschikt om zomerdrukke op te vangen.

Met deze maatregelen was het toch mogelijk om in de zomermaanden redelijk goed te werken. Helaas moest het museum in december weer sluiten, vanwege de toegenomen aantallen corona-besmettingen.

Vernieuwde museumkade

Nadat in de zomer van 2020 de tuin en straat werd aangepakt, is in de winter van 2020/2021 de hele kade vernieuwd. Eind oktober gingen de werkzaamheden van start. Vanwege vervuiling is de ondergrond tot op ca. een halve meter gesaneerd. Hierdoor hadden de werkzaamheden veel impact op de bereikbaarheid van de gebouwen. Onhandig tijdens drukke periodes, maar

door coronasluitingen viel de overlast mee. Uiteindelijk hebben we besloten om na de tweede coronasluiting in november nog twee weken langer dicht te blijven om de werkzaamheden zo goed mogelijk te kunnen doen. De werkzaamheden zijn in april afgerond. Fijn is dat we tijdens deze werkzaamheden ook het aanlichten van de gebouwen vanaf de zijde van de Sinnebuorren hebben kunnen regelen. Het museum ligt er zo feeëriek bij.

Een prachtige collectie

Museum Joure heeft een uitgebreide collectie. Een deel van die collectie is in het museum te zien en een deel is ondergebracht in het depot in de voormalige evenementenhal. Dat pand is van de gemeente en bekend is dat het pand op termijn afgestoten wordt. Wij zullen dan een andere locatie moeten zoeken. Mogelijk moeten we dat proces wel versnellen. Door lekkage is de ruimte een tijd lang te vochtig geweest, met veel schimmelvorming als gevolg. Dit bedreigt onze collectie en we zullen op zoek moeten naar een oplossing van dit probleem.

Het klimaat (temperatuur en relatieve vochtigheid) in de verschillende expositie- en depotruimtes wordt continu gemeten en eventueel zo nodig ont-/bevochtigd. Het meten gebeurt met de thermohygrograaf (thg) en de in 2020 nieuw aangeschafte dataloggers. Met subsidie van de Wassenbergh-Clarijs-Fonteinstituting zijn er ontvochtigers aangeschaft en nieuwe dataloggers zodat er een meetsysteem komt in alle gebouwen.

Het museum neemt beperkt nieuwe objecten aan, bijvoorbeeld stukken die leemtes in de collectie kunnen aanvullen. In de bijlage is een overzicht van de nieuwe objecten opgenomen. Alle nieuwe aanwinsten komen in de 'registratiestraat' van onderzoek, nummeren, fotograferen, invoeren in Adlib en tijdelijke bestemming. Dit jaar zijn er in de collectie weer verschillende puzzeltjes opgelost met objecten die onvolledig of tot dan toe met onbekende herkomst getraceerd zijn. Het registreren blijft een continue proces.

Museum Joure heeft een conservator in vaste dienst, die exposities samenstelt en het beheer en de registratie van de collectie onder haar hoede heeft. De collectie vraagt echter veel tijd en aandacht, dat binnen de vaste formatie moeilijk te realiseren is. Fijn is dat Museum Joure met behulp van een bijdrage van het Mondriaanfonds tijdelijk een collectiemedewerker onderzoek en tentoonstellingen heeft kunnen aanstellen en samen met vier andere musea ook een collectiemedewerker beheer en registratie, die afwisselend bij de 5 musea aan de slag gaat. Beide zijn in november 2021 begonnen.

Nieuwe aanwinsten uitgelicht

Een overzicht van de nieuwe aanwinsten van 2021 is te vinden in de bijlage. Op deze plek lichten we een paar bijzondere aanwinsten uit.

2021-53

2021-53 Olieverfschilderij Torenstraat Joure, ca. 1930, onbekende vervaardiger

Een herkenbaar historisch plaatje van Joure: de wipbrug met doorkijkje op de Joster toren. Een mooi sfeervol geschilderd winters dorpsgezicht.

De Torenstraat waar eerst de opvaart doorheen liep tot aan de kerk is hier al dicht en veranderd in een straat. In het boekje Joure in oude ansichten – T. Bijlsma, staat dat de gracht in 1902 gedempt is.

Waarom komt dit dorpsgezicht zo bekend voor? De kleuren en de stijl doen heel erg denken aan het werk van Hendrik Elias Roodenburg (Den Haag, 23 juli 1895 – Wassenaar, 27 april 1987). Hij was etser en schilder. Van Roodenburg kreeg vooral bekendheid met zijn dorps- en stadsgezichten.

In de ansichtencollectie van het museum zit een identiek beeld van de Torenstraat en dan van oorsprong een aquarel.

Omdat dit schilderij niet gesigneerd is kunnen we (nog) niet met zekerheid zeggen of onze nieuwe aanwinst een echte H.E. Roodenburg is. Het is wel heel mooi geschilderd.

f1693

2021-43

2021-43 Winkelreclame Heerenbaai

Op de toonbank of op het schap in de kruidenierzaken van vroeger stonden kartonnen winkelreclames. Soms met een 'pop-up' van het aan te prijzen product.

Deze reclame van Douwe Egberts met een charmante pijprokende man is in de huidige tijd niet meer denkbaar. Het geeft wel een uniek beeld van hoe marketing werkt. Douwe Egberts had dit al vroeg door en had al rond 1950 een groot netwerk van vertegenwoordigers in het hele land. Ze bezochten de winkeliers met reclamemateriaal en actie-artikelen.

2021-9 en 2021-10 Muts en sjaal Elfstedentocht 1997

Voor de laatste Elfstedentocht op de schaats op 4 januari 1997 liet Douwe Egberts mutsen en sjaals bedrukken met het logo. De schenker van dit winters textiel heeft dit al die jaren bewaard. Een winterse Elfstedentocht is er daarna niet meer geweest. Een eenvoudige muts wordt zo een nostalgisch object.

Wisselexposities

Ieder jaar organiseren we in Museum Joure een afwisselend programma met tijdelijke exposities.

- Van 5 juni t/m 7 november was in Museum Joure een expositie te zien van kunstenaar en vrijwilliger Wim Schingenga met werk variërend van perspex beelden, tekeningen, linodrukken tot olieverfschilderijen.
- Vanaf 12 november expositie Vredeman de Vriesprijs voor vormgeving. Op 10 december werd de winnaar van de prijs bekend gemaakt.

Evenementen en activiteiten

Museum Joure heeft in 2021 een aantal activiteiten georganiseerd. Op deze plek een kort overzicht.

- *Voorjaarsvakantie.* Museum Joure doet in de voorjaarsvakantie altijd mee aan het project 'Help pake en beppe de vakantie door'. Dit project wordt door bijna alle Friese musea aangeboden. De Museumfederatie Fryslân verzorgt hiervoor de gezamenlijke publiciteit. Het thema voor 2021 was 'Wat een tijd!'. Vanwege de lockdown ging dit in de voorjaarsvakantie niet door, maar werd de Pake & beppe-week verzet naar de meivakantie. Onze educatoren kozen ervoor om in de voorjaarsvakantie wel een online Maakfabriek aan te bieden, die van maandag t/m vrijdag 'live' te volgen was. Vanaf 10.00 uur stonden zij klaar om de activiteit van de dag te demonstreren en uit te leggen. Elke dag was er een andere activiteit om te maken nl: schatkaart, knikkerbaan, servies, geheimschrift en theezakjes.

- Ook de *Nationale Museumweek* van 19 t/m 25 april met als thema 'Bevrijding' vond plaats tijdens de lockdown. Het museum greep deze week aan om de spotlights te zetten op een bijzondere collectie-item, de Snydselbank van Johan Zijlstra. Iedere dag was er een nieuw stukje van de snydselbank te zien op de socials en op onze website. De conservator vertelde op de website over de achtergrond van de objecten.
- *Meivakantie Help pake en beppe de vakantie door.* Helaas duurde de lockdown voort tot na de meivakantie, dus een 'echte' Pake & beppe-week kon het niet worden. Onze educatoren organiseerden ook deze vakantie een online programma. Elke dag was er een activiteit, met een kort filmpje over een bijzonder object met het verhaal er achter in en daarna een superleuke doe-opdracht. De thema's waren: Friese klokken, koffie en thee in oorlogstijd, koffiebes tot een kopje koffie, servies vroeger en nu, Romeinse klokcijfers, de lekkerste thee.
- *Rondleiders vertellen over de rijke geschiedenis van Joure in de zomervakantie.* In juli en augustus vertelden de rondleiders op iedere donderdagmiddag in de tuin van Museum Joure over de bijzondere geschiedenis van de bedrijvigheid in Joure. Gelukkig weer live!
- *ZomerMaakfabriek.* Van 10 juli t/m 5 september organiseerde Museum Joure weer De ZomerMaakfabriek voor kinderen van 6 tot 14 jaar. Deze keer met het thema 'Maken met je zintuigen'. Het programma bestond uit verschillende korte doe-activiteiten zoals: letters ponsen, proeven van thee, ruiken van de zuurgraad van koffie, kijken of de kleur van het kunstwerk goed is en luisteren of de machine regelmatig loopt. In de tuin kon je aan de slag gaan met bouwen van een supergrote actie-reactiebaan.
- *Museumcafé De Túnkeamer weer volledig geopend.* Vanwege de coronamaatregelen was het museumcafé gesloten vanaf half december. Op 6 september werd het weer volledig geopend voor alle museumbezoekers en alle andere gasten.
- *Coole Kidsnacht.* Vooraf aan de herfstvakantie ging op 15 oktober het museum 's avonds open van 17-21 uur. 's Avonds als het donker is, ziet het museum er heel anders uit. Donkere hoekjes, spannende nisjes en gekke details op klokken, die pas opvallen als je er een lamp op richt. De route leidde je langs alle bijzondere plekken en eindigde bij mooi weer in de tuin, waar je nog even kon schommelen op de kunstschommels van Chiel Kuyl en een kopje warme chocolademelk kon drinken.
- *HerfstMaakfabriek.* Tijdens de herfstvakantie konden kinderen in Museum Joure aan de slag met metaal. Opdracht was om een eigen Tiereletangel, een soort 'windorgel', te maken. Eerst namen de kinderen een kijkje bij de mooiste metalen voorwerpen in het museum en daarna gingen ze zelf aan het werk. Het metaal met een hamer in model kloppen, bewerken met ponsen of solderen, er was van alles om uit te proberen.

Vanwege coronamaatregelen zijn er dit jaar ook een aantal activiteiten niet doorgegaan, zoals de demonstratiedagen (tot 2019 altijd in juli en augustus op dinsdag- en donderdagmiddag), de lezing van het HWS, de Verhalenavond en de KerstMaakfabriek.

Kinderen en scholen

Museum Joure bood ook in 2021 weer verschillende educatieve projecten aan voor scholen, deels via ons eigen netwerk Groen Doen. Uiteraard werden de mogelijkheden door corona flink beperkt. Om flexibeler in te kunnen spelen op de Coronamaatregelen zetten we net als in 2020 ook een (soms online) gastles in en werd een nieuw programma over klokken ontwikkeld, dat als gastles op school gegeven kan worden en als project in Museum Joure. In totaal kwamen er 10 schoolgroepen in Museum Joure en volgden er 5 een gastles op school.

Naast de activiteiten voor het onderwijs heeft Museum Joure ook programma's voor individuele kinderen en gezinnen. Sinds een aantal jaren biedt het Museum Joure het programma Oan it wurk aan. Kinderen kunnen met een doe-blad en een kistje met materialen in het museum op pad. In 2021 hebben we dit ook aangeboden.

In 2019 heeft Museum Joure subsidies geworven om de experimenten met het vakantieprogramma De Maakfabriek verder uit te werken. Deze vakantie-activiteiten hebben we in 2021 voortgezet (zie Evenementen en activiteiten).

De activiteiten voor schoolgroepen en de schoolvakanties worden georganiseerd door een klein team van museumeducatoren, die werken als ZZP'er of op een nul-urencontract, ondersteund door een enthousiast groepje vrijwilliger. In 2021 heeft één van onze museumeducatoren afscheid genomen, gelukkig hebben we hiervoor weer een goede opvolgster gevonden.

Publieksontvangst

Bij een museum van onze omvang zijn veel handelingen nodig om bezoekers te ontvangen en zijn veel mensen betrokken bij de publieksontvangst. In deze paragraaf geven we een overzicht van de verschillende betrokken groepen.

Centrale VVV/museumbalie (Museumstraat 2)

Deze balie wordt bemenst door medewerkers van VVV Waterland van Friesland, in drukke periodes aangevuld met stagiaires/vrijwilligers van het museum. Naast aankoop van VVV-artikelen en advies, kunnen mensen hier ook terecht voor de museumkaartjes. Bezoekers van het museumcafé kunnen hier hun hapjes en drankjes afrekenen. Artikelen uit museumwinkel De Witte Os kunnen zowel bij de centrale VVV-balie als bij De Witte Os afgerekend worden.

Museumwinkel De Witte Os

Dit is de meest sfeervolle winkel van Joure. Hier gaan nog ouderwetse producten over de toonbank, zoals losse koffie en thee, ouderwetse snoepjes en zelfs snuiftabak! Het winkeltje heeft een prachtig aanbod van cadeaupakketten. Inkoop, planning en bemensing van De Witte Os zijn grotendeels in handen van een groep capabele vrijwilligers. Samen zorgen ze voor (bijna) alle werkzaamheden die met deze winkel samenhangen.

In de derde lockdown hebben we de mogelijkheid geïntroduceerd om online een aantal producten te bestellen. In Joure worden deze thuis bezorgd. Bestellingen voor andere plaatsen worden via de post verstuurd. Dit systeem blijven we hanteren.

Museumcafé De Túnkeamer en It Kofjelokaal

Het museumcafé is gevestigd in de oude tuinkamers van de familie de Jong. Het museumcafé wordt normaliter gerund door een groep van ca. 20 vrijwilligers, die zich met hart en ziel inzetten en die grotendeels zelfstandig werken. Vanaf de eerste lockdown is het museumcafé gesloten en zijn de activiteiten van It Kofjelokaal stop gezet. Omdat de locatie niet erg groot is, hebben wij geen kans

gezien om in de zomer van 2021 de activiteiten hier weer te hervatten. In plaats daarvan hebben we van juni t/m september koffie en thee geschonken vanuit nieuw gemaakte, bijzondere koffieket in de tuin. Zo konden we toch de (bij het kaartje inbegrepen) koffie en thee blijven schenken, zoals dat zo goed past bij Museum Joure. In september 2021 hebben we de koffieket gesloten en is het museumcafé weer geopend.

Infobalie (Museumstraat 1)

De route naar de panden met de vaste en tijdelijke exposities gaat via de infobalie in gebouw Museumstraat 1. Daar worden de bezoekers ontvangen door baliemedewerkers, die hen informeren over alle bezienswaardigheden in het museum. De balie wordt grotendeels bemenst door vrijwilligers, waarvan sommige wekelijks aanwezig zijn en anderen (m.n. in het weekend) ca. eens in de maand. Sinds de heropening na de eerste lockdown is dit ook de plek waar bezoekers met een online geboekt kaartje het museum binnen komen. Er is een kassacomputer geplaatst om daarop de online boekingen bij te kunnen houden en de museumkaarten te kunnen scannen.

Groepsontvangsten en rondleidingen

In 2021 zijn er na de lockdown nog een fors aantal kleine en grotere groepengeweest, in totaal 46 groepen. Daarvan werd een groot gedeelte door onze rondleiders begeleid. Enkele rondleiders hebben in de zomermaanden regelmatig verhalen verteld in de tuin. Verder zijn we gestart met de ontwikkeling van audiotours, de definitieve uitwerking ligt door de werkdruk en ziekte even stil.

Histoarysk Wurkferbân Skarsterlân / Ut Eigen Gea

Onderdeel van Museum Joure is het Histoarysk Wurkferbân Skarsterlân (HWS), een grotendeels zelfstandig functionerende werkgroep met zo'n 30 leden. Het HWS is in diverse werkgroepen bezig met het verzamelen, archiveren en onderzoeken van historisch materiaal en het realiseren van presentaties over de geschiedenis van Skarsterlân. In 2021 werd het werk uiteraard flink gehinderd doordat de HWS'ers niet of minder bij elkaar konden komen. Het werk is op een wat zachter pitje wel voortgezet.

In 2020 heeft het HWS samen met de Jumbo een boek samengesteld, waarvoor de afbeeldingen bij de Jumbo bij elkaar gespaard konden worden. Het boek is begin 2021 verschenen en was een groot succes. Heel Joure sloeg druk aan het sparen en ruilen.

De aan het HWS gelieerde stichting Ut Eigen Gea brengt jaarlijks 3 gelijknamige tijdschriften uit over de geschiedenis van dit gebied. Ook in 2021 wist Ut Eigen Gea dat vol te houden. Er zijn ca. 900 abonnees.

In de bijlage vindt u het jaarverslag dat het Histoarysk Wurkferbân Skarsterlân zelf heeft gemaakt.

Publiciteit en bezoekers

Ieder jaar probeert Museum Joure met bescheiden middelen zoveel mogelijk publieksaandacht te genereren. En dat geldt ook voor het Coronajaar 2021, met horten en stoten. Dat doen we door:

- Persberichten rondom activiteiten en bijzondere momenten, die door de lokale pers meestal goed worden opgepakt en door de regionale pers regelmatig.
- Daarnaast verspreidt het museum de museumflyer in een brede regio (heel Friesland, delen van Groningen, Drenthe en Overijssel). Dat gebeurt deels door een verspreidingsbureau in samenwerking met de andere musea in de regio.
- Ook adverteren wij op bescheiden niveau in verschillende (toeristen)bladen. We leggen de nadruk op de bladen van Waterland van Friesland, waarbij we samen met het Fries Scheepvaartmuseum, het Woudagemaal en een wisselende vierde partij steeds een advertorial plaatsen van 2 pagina's. Samen adverteerden we ook in de bladen van een aantal vakantieparken.
- De afgelopen jaren ontwikkelden we met behulp van een extern bureau onze website tot een modern en informatief medium. We verbeterden tevens de vindbaarheid via google.
 - Daarnaast zijn we ook heel actief op Facebook (eind 2021 1.600 volgers). En in mindere
 - mate op Instagram (eind 2021 ruim 500 volgers). Regelmatig adverteren we ook via facebook, om deze advertenties goed te targetten doen we dat via een extern bureau.Onze online activiteiten zijn belangrijk voor het museumbezoek. Uit onderzoek onder een beperkt aantal bezoekers blijkt dat 35% via internet (google/social media) op Museum Joure zijn geweest.
- In 2021 hebben we de huisstijl ook iets aangepast. Zo zijn we afgestapt van de witte rand om affiches e.d. en hebben we ook het logo versimpeld. Wel gebruiken we tegenwoordig standaard de pay-off 'daar maak je het'.

Het aantal bezoekers in 2021 is met 14.127 vergelijkbaar met het jaar 2020. Beide jaren werden we dwars gezeten door corona. Ter vergelijking, in topjaar 2019 trokken we ruim 21.000 bezoekers. Toch zien we dat het museum met name in de zomermaanden wel heel veel bezoekers heeft getrokken. In 2021 was met name de augustusmaand heel druk, met bijna 5.000 bezoekers.

Sponsors en Vrienden van Museum Joure

Net als in voorgaande jaren zijn er gelukkig ook in 2021 heel veel particulieren en bedrijven die Museum Joure steunen. Wij zijn heel blij met deze steun! Grote sponsors zijn al lange tijd Jacobs Douwe Egberts, de Rabobank en Spanninga Metaal BV. We zijn blij dat deze ook dit jaar en de komende periode ons blijven steunen.

Sinds eind 2016 is er een speciale Vereniging Vrienden van Museum Joure actief. De vereniging organiseert bijeenkomsten en werft nieuwe vrienden.

Zodoende is de vereniging ook in staat om het museum te steunen bij de ontwikkeling van nieuwe activiteiten, zoals een bijdrage aan De Maakfabriek. De bijdrage van de vereniging was in 2021 € 14.380. Dat stellen wij zeer op prijs.

In de planning

Komend jaar willen we voortgaan met het vernieuwen van Museum Joure. In 2020/2021 hebben we plannen ontwikkeld voor het herinrichten van de vaste exposities over Douwe Egberts en de wisselexposities. In 2022 gaat die herinrichting ook daadwerkelijk van start.

Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân

Bezoekerscentrum Mar & Klif

Nationaal Landschap Zuidwest-Fryslân

Het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân is een belangrijk onderdeel van het werk van onze stichting. Deze regio is door het rijk in 2006 als Nationaal Landschap aangemerkt. Ons doel is om mensen te stimuleren om zich te verdiepen in de geschiedenis en natuur van ons landschap. En om die kennis te gebruiken om van het landschap te genieten en hier op een duurzame manier mee om te gaan. Uitvalsbasis en vaste kern van dit werk is het bezoekerscentrum Mar & Klif, van waaruit verschillende activiteiten georganiseerd worden. Dat doen we zeker niet alleen. We werken samen met een uitgebreid netwerk van verschillende partners.

Bezoekerscentrum Mar en Klif

Mar & Klif is hét bezoekerscentrum van het Nationaal Landschap. De huidige vorm van het gebouw is in 1990 ontstaan, door een nieuwbouw die het oude natuurmuseum (gehuisvest in de oude openbare school en het naastgelegen huis van de schoolmeester) en het voormalige postkantoor met elkaar verbond. Aanvankelijk was het pand ingericht als bezoekerscentrum voor met name Gaasterland. Sinds de inrichting van 2013/2014 staat in het centrum het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân centraal. In de jaren daarna is de organisatie uitgegroeid tot hét centrum voor het Nationaal Landschap. In het pand vind je verschillende publieksfuncties.

Inspiratiewinkel Nationaal Landschap/VVV

In het bezoekerscentrum is een balie gevestigd met professionele en speciaal opgeleide gastvrouwen, die als echte ambassadeurs van het landschap de bezoekers informeren over de mooiste plekken in het Nationaal Landschap. Hier zijn ook routes, kaarten, boeken, natuurzoekkaarten en nog allerlei andere fraaie en bijpassende artikelen en souvenirs te koop. De gastvrouwen vervullen een dubbelfunctie en zijn tevens het lokale infopunt van VVV Waterland van Friesland. Deze organisatie draagt ook bij aan de (salaris)kosten en hiermee is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten. In de rustige periodes verzetten de medewerkers ook veel backoffice-activiteiten voor VVV Waterland van Friesland, zoals het vullen van databases voor de evenementenkalender, e.d. Voor meer informatie verwijzen wij naar het jaarverslag van de VVV Waterland van Friesland.

Het balieteam bestaat uit 4 gastvrouwen. In de zomervakantie van 2021 kregen deze ondersteuning van een klein team van jonge vrijwilligers, die vanwege de coronamaatregelen in de gaten hielden dat er niet teveel bezoekers tegelijkertijd in het bezoekerscentrum waren.

Vaste expositie Nationaal Landschap

Kern van Bezoekerscentrum Mar & Klif is de vaste tentoonstelling over de geschiedenis, het landschap, de bebouwing en de natuur van het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân. In de expositie wordt aandacht besteed aan de ijstijd, die het landschap grotendeels heeft gevormd, de historie van de vier deelgebieden (Gaasterland, veengebied, kleigebied en Zuiderzeekust) en de natuur van het gebied.

Bibliotheek Nationaal Landschap

In 2021 hebben wij in het bezoekerscentrum een voor publiek toegankelijke bibliotheek ingericht, met daarin een collectie boeken, tijdschriften en andere informatie over de geschiedenis en natuur van het Nationaal Landschap. Ook kan op een computer de landschapsbiografie geraadpleegd worden. Wij zijn inmiddels ook begonnen met het opzetten van een online kennisbank, waarin verwezen wordt naar relevante online publicaties en websites.

Heemtuin

Achter het gebouw van Mar & Klif is een bescheiden Heemtuin aanwezig, dat is eigenlijk onze 'levende

tentoonstelling'. In de Heemtuin is de vegetatie van Zuidwest-Friesland te zien in al z'n variëteit. Er is een gedeelte met stinzenplanten, de vijver laat de 'natte' plantengroei zien en er is een droge 'heuvel' waar meestal akkergewassen groeien. De Heemtuin wordt onderhouden door een actieve groep vrijwilligers van IVN Súdwesthoeke. Ook dit jaar was de werkgroep elke 14 dagen een avond bezig met onderhoud. In de tuin hangen een aantal informatiepanelen over de flora en fauna in de tuin.

Wisselexposities

Aanvullend op de vaste expositie organiseren wij jaarlijks ook enkele tijdelijke tentoonstellingen in de 'bedsteezaal' (die overigens multifunctioneel bruikbaar is), die bepaalde aspecten van het landschap en de natuur en historie daarvan belichten.

- *Tentoonstelling 75 jaar vrijheid.* Gaasterland werd op 17 april 1945 bevrijd van de Duitse overheersing. Ter herinnering hieraan heeft het Histoarysk Wurkferbân Gaasterlân een tentoonstelling gerealiseerd in Bezoekerscentrum Mar & Klif. Een tentoonstelling met unieke voorwerpen uit de verzameling van Gerard Woltjer. De tentoonstelling was te bezichtigen van 2 juni 2020 tot en met februari 2021.
- *Foto exposities Ode aan het Landschap.* In het kader van het landelijke themajaar Ode aan het Landschap organiseerden wij in Mar & Klif een serie korte exposities van foto's van het Nationaal Landschap. De fotografen die in deze periode te zien waren zijn:
 - Eesge Westerhof – Ode aan het Licht
 - Trijntje de Jong en Jeltsje Zandstra – Ode aan flora en fauna van het landschap
 - Thea de Jong – Ode aan het landschap door de lens van de natuurfotograaf
 - Jan Tijsma – Ode aan de vogels in het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân

Activiteiten in het bezoekerscentrum

In 'normale' jaren vinden er in het bezoekerscentrum verschillende activiteiten plaats, variërend van lezingen, workshops tot kinderactiviteiten. In 2021 waren dit type activiteiten vanwege corona beperkt. Voor de vakantieactiviteit 'Help pake en beppe de vakantie door' hebben we i.v.m. de lockdown in de meivakantie een week lang allerlei leuke buitenopdrachten gepost op Facebook, waaronder 'Speuren naar mini-monsters in je tuin', 'Plantenjacht', 'Limonade maken van paardenbloemen', 'Knutselen met zwerfafval' en het 'Bouwen van een insectenhotel'.

In de kerstvakantie hebben we tijdens de lockdown onze natuur-ontdek-routes gepromoot en hiervoor een speciale afhaalbalie ingericht in ons Bezoekerscentrum. Na online-reserveren konden mensen op dinsdag en donderdag tussen 10:00 en 11:00 en 13:00 en 14:00 uur de routeboekjes afhalen bij de afhaalbalie. Hier is enthousiast gebruik van gemaakt.

Bezoekersaantal

Het bezoekersaantal van Bezoekerscentrum Mar & Klif, inclusief de inspiratiewinkel van de VVV kwam dit jaar naar schatting uit rond de 18.000¹. Het bezoekersaantal wordt niet heel precies gemeten. We gaan er van uit dat ongeveer 2/3^e van de bezoekers niet alleen de winkel bezoekt, maar ook echt het bezoekerscentrum in gaat en bekijkt (ca. 12.000 in 2020). Daarmee ligt het bezoekersaantal iets lager dan in 2020 (toen ging het om 20.000 bezoekers in totaal en ca. 13.000 alleen voor het bezoekerscentrum).

Educatie Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân

Wij organiseren verschillende educatieve activiteiten rondom het Nationaal Landschap, soms in het bezoekerscentrum en soms erbuiten. Een gedeelte daarvan is gericht op volwassenen en een gedeelte op kinderen.

Speurtochten voor gezinnen met kinderen

Voor gezinnen bieden wij in het bezoekerscentrum het educatief programma Quest aan, een aantrekkelijke en gevarieerde 'speurtocht' waarvan de opdrachten op 4 tablets verspreid door het gebouw te vinden zijn.

In de natuurgebieden rondom het bezoekerscentrum bieden wij daarnaast voor gezinnen ook verschillende natuur-ontdek-routes aan, zoals het Kabouterpad, het Hippe heksen en paddenstoelenpad, het Dassenpad en twee Rugzakroutes.

In 2021 is het Bosbeestenpad vernieuwd. Om mensen zoveel mogelijk buiten te laten genieten hebben we een nieuw natuur-ontdekp pad met opdrachtenboekje door de Marderhoeke ontwikkeld: het Hazenpad. Dit pad is rolstoeltoegankelijk en daardoor ook geschikt voor kinderen met een fysieke beperking, en kinderen met een ouder- of grootouder met een fysieke beperking. Ook het opdrachtenboekje is voorzien van alternatieve opdrachten voor kinderen met een beperking, zodat ook zij de hele route kunnen beleven.

¹ Het bezoekersaantal wordt niet heel precies gemeten. In de buitendeur is een elektronische teller geïnstalleerd die het aantal bewegingen in en uit het gebouw registreert (56.491 in 2021). Daarmee worden alle bezoekers van het gebouw geteld. Van dit aantal worden 22.000 bewegingen (het in- en uitlopen van (vrijwillige) medewerkers) afgetrokken. Het resterende getal wordt door twee gedeeld (in- en uitlopen door dezelfde persoon).

Educatief programma basisscholen

Het aanbod voor gezinnen wordt ook aan basisscholen aangeboden. Dit doen wij grotendeels via Groen Doen, het netwerk voor natuur- en duurzaamheidseducatie in de gemeenten De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân. In het jaar 2020-2021 hebben 6 schoolklassen meegedaan aan het programma Quest.

Daarnaast hebben wij in 2021/2022 een nieuw programma rondom het landschap ontwikkeld met de titel Ode aan het Landschap. Dit gaat in 2022 van start.

Het is goed om ons te realiseren dat bijna het hele aanbod van Groen Doen met ons landschap te maken heeft. Van biologiedagen in het bos, de leskist Weidevogels en de Vleermuissafari, bijna altijd staat de flora en fauna van ons Nationaal Landschap centraal. Daarmee laten wij bijna alle basisschoolkinderen in aanraking komen met ons Nationaal Landschap. Voor meer informatie over het aanbod van Groen Doen, zie het aparte hoofdstuk hierover.

Cursus Ambassadeur van het Nationaal Landschap

Een belangrijk onderdeel van de communicatie over ons Nationaal Landschap is de cursus Ambassadeur van het Nationaal Landschap. Doel is dat de cursisten meer kennis krijgen van het Nationaal Landschap en daardoor andere mensen (bv. toeristen) kunnen informeren over de bijzondere waarden daarvan. Een viertal 'grut-ambassadeurs' verzorgen de lezingen in de cursus. Inmiddels zijn er 10 van deze cursussen georganiseerd en hebben meer dan 250 mensen de cursus gevolgd. Helaas is in 2021 vanwege corona deze cursus niet door gegaan. De in november geplande terugkomdag voor oud-cursisten moest helaas door de oplopende besmettingen worden afgeblazen.

Boek een ambassadeur

In 2021 zijn wij gestart met een nieuw initiatief, namelijk het Platvorm Vraag een ambassadeur. Via dit platform op de site nationaallandschap.frl kunnen mensen in contact komen met iemand die de cursus heeft gedaan. Deze ambassadeur kan kleine groepjes mensen meenemen voor een rondleiding door een gebied wat de ambassadeur goed kent. Inmiddels zijn er 9 rondleidingen beschikbaar.

Excursies natuurorganisaties

Als er grotere groepen een rondleiding door het gebied willen boeken, dan verwijzen wij hen naar één van de natuurorganisaties. Die bieden verschillende excursies aan. Ook organiseren zij regelmatig excursies waar mensen zich individueel voor op kunnen geven. Dit aanbod is altijd te vinden op de website www.nationaallandschap.frl.

Lezingen/cursussen

Wij organiseren normaal gesproken verschillende lezingen en cursussen over onderwerpen die spelen in het Nationaal Landschap. Zo hebben we in 2021 een cursus over Roofvogels aangeboden, zowel in het bezoekerscentrum Oudemirdum als in Joure. Hiervoor was met ca. 40 cursisten veel interesse.

Verder is er de mogelijkheid om via ons één van de Grút-Ambassadeurs te boeken voor een lezing. Uiteraard ligt het cursusaanbod vanwege corona in 2021 bijna helemaal stil.

Wij onderzoeken momenteel de mogelijkheden om een 'landschapsacademie' te ontwikkelen. Een plek waar het cursusaanbod van onszelf en van andere partijen online bij elkaar wordt gepresenteerd. Op sommige onderwerpen – waar nu weinig aanbod voor is – willen we dan in samenwerking met andere partners het aanbod van cursussen verder uitbreiden.

Communicatie Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân

Informatie over het Nationaal Landschap is niet alleen fysiek te vinden. We ontsluiten de kennis over het Nationaal Landschap ook meer en meer online, op verschillende manieren.

Social media

Via facebook, instagram, linkedin en een regelmatige nieuwsbrief informeren wij laagdrempelig onze volgers over bijzondere locaties en verhalen over het landschap. We krijgen regelmatig complimenten over de leuke en aansprekende invulling van deze media.

Nieuwe website Nationaal Landschap

In het voorjaar van 2021 hebben we een nieuwe website over het Nationaal Landschap en ons bezoekerscentrum Mar & Klif gelanceerd. Hierin staat het landschap centraal. Informatie over het

landschap wordt op een laagdrempelige manier gebracht. Op de site vind je ook een uitgebreide evenementenkalender met o.a. excursies, lezingen, exposities etc die met het landschap te maken hebben. Voor de website hebben wij door fotografe Tryntsje Nauta een serie fraaie foto's laten maken, die de verscheidenheid van het landschap tonen. Ook heeft zij foto's gemaakt van het bezoekerscentrum.

Digitale landschapsbiografie

De nieuwe website is ook dé toegang naar de Landschapsbiografie. Deze biografie is in 2018 door Cultuurland Advies ontwikkeld in opdracht van Mar & Klif en de gemeenten De Fryske Marren en Súdwest-Fryslân. Het is een prachtig naslagwerk geworden waar allerlei partijen veel informatie over het landschap kunnen vinden. Inmiddels is ook het systeem beschikbaar waarmee bezoekers verbeteringen en aanvullingen op de landschapsbiografie kunnen doorgeven.

Evenementen Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân

Samen met verschillende partners organiseren wij evenementen waarmee we de aandacht vestigen op verschillende locaties en thema's van het Nationaal Landschap.

Open Monumentendag

Mar & Klif heeft zitting in de Werkgroep Cultuur Historisch Erfgoed die de jaarlijkse Open Monumentendag in de voormalige gemeente Gaasterlân-Sleat organiseert. Dit jaar heeft de werkgroep als thema gekozen voor Ús Monumint, Ús Lânskip. Hierbij stonden de monumenten in het landschap centraal, de kerktorens, klokkenstoelen. Daarnaast waren er een aantal lezingen en presentaties, waaronder een lezing over de restauratie van de kerk in Harich. I.v.m. het 10 jarige jubileum van de werkgroep is er op de dag voorafgaand aan de Open Monumentendag een interessant symposium georganiseerd binnen het thema 'De problematiek in het Veen-Weidegebied'. Een zestal gerenommeerde sprekers heeft zich over deze problematiek gebogen in Kerk de Oerdracht in Joure. Daarna is het Gouden Haske, de prijs voor het moaiste monumint fan De Fryske Marren, uitgereikt aan de Lemster Slús.

Wij hebben besloten dat wij na tien jaar deze ondersteuning van de Open Monumentendag beëindigen en onze inzet ten aanzien van erfgoed op een andere manier gaan vormgeven.

Gaasterlandse Natuurweek

In de herfstvakantie is de 34^e editie van de Gaasterlandse Natuurweek georganiseerd. De Gaasterlandse Natuurweek is een week vol leuke, groene, sportieve, creatieve en vooral duurzame activiteiten, georganiseerd door een unieke samenwerking van de verschillende natuurgerelateerde organisaties in de regio: Bezoekerscentrum Mar & Klif, It Fryske Gea, Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Gaasterlân Natuerlân en IVN Súdwesthoeke.

Dit jaar was het thema 'Ode aan het Landschap'. Een prachtig thema voor activiteiten in en over ons Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân! Op basis van de regelgeving rondom Corona hebben we in september besloten om de Gaasterlandse Natuurweek in 2021 wel door te laten gaan, maar met aangepaste activiteiten. Evenals vorig jaar zijn de grote publiekstrekkingen, de Groene Markt in het Rijsterbos en de sprookjesachtige Nacht van de Nachtwandeling, komen te vervallen. Als alternatief voor de Groene Markt zijn we dit jaar de week gestart met een aantal mooie wandeltochten door Gaasterland waaraan in totaal zo'n 320 wandelaars hebben meegedaan. In de midweek zijn er verschillende excursies en andere activiteiten georganiseerd. Alle activiteiten en excursies die door konden gaan zijn goed bezocht en veelal volgeboekt. Helaas gooiden de weerberichten roet in het eten voor de activiteiten op donderdag en hebben we die uit voorzorg af moeten blazen. Desalniettemin hebben in totaal ruim 800 kinderen en volwassenen meegedaan aan de fysieke activiteiten. Kijk voor een volledig verslag van de week in de bijlage.

Weidevogelfestival

Sinds het najaar van 2021 zijn wij in gesprek met het Agrarisch Collectief Súdwestkust over het ontwikkelen van een Weidevogelfestival in Workum. We verwachten in 2022 dit initiatief uit te kunnen voeren.

Netwerk Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân

Samenwerkingen Nationaal Landschap

Wij werken op allerlei vlakken samen met andere partners aan het zichtbaar en herkenbaar maken van het Nationaal Landschap. Zo zoeken wij nadrukkelijk de samenwerking met VVV Waterland van Friesland om via hun kanalen het Nationaal Landschap te promoten. Daarvoor geven wij regelmatig input voor leuke artikelen, maken we redactionele input voor de Waterland van Frieslandmagazines, foto's, etc. Het is mooi om te zien dat onze inspanningen resultaat hebben en dat de promotie van het Nationaal Landschap door Waterland van Friesland steeds beter wordt opgepakt.

In 2021 hebben we voor het eerst geëxperimenteerd met een gezamenlijke activiteit, nl. **Brekkenpaad met Verhaal**. Dit sluit aan op de inzet van Waterland om pontjes langer te laten varen om zodoende de seizoensverlenging een boost te geven. Als Nationaal Landschap hebben wij in aansluiting daarop een verhalendag georganiseerd langs één van die routes. Vraagambassadeurs en andere enthousiastelingen vertelden langs de route verhalen over bijzondere locaties. Een mooi experiment, dat een vervolg verdient. In welke vorm dat moet, gaan we onderzoeken. Het organiseren van dergelijke activiteiten is namelijk wel heel arbeidsintensief.

Daarnaast werken we veel samen met de natuurorganisaties, historische verenigingen en sinds kort hebben we ook onze samenwerking met de agrarische sector versterkt, onder andere met de organisatie van het Weidevogelfestival.

Aanjager Nationaal Landschap

Wij hebben samen met de gemeenten Súdwest-Fryslân, De Fryske Marren, provincie het initiatief genomen om het Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân een extra impuls te geven. Daarvoor is in 2021 budget beschikbaar gekomen, waarmee tijdelijk een Aanjager Nationaal Landschap aangesteld kan worden. Deze aanjager moet de verschillende ontwikkelingen en initiatieven op het gebied van natuur, landbouw, recreatie en cultuurhistorie samenbrengen. Doel is om te komen tot een concreet en gedragen programma voor het Nationaal Landschap. Naar verwachting start de Aanjager in de zomer van 2022.

Vlindertuin van Lemmer

Een bijzondere activiteit van ons is de Vlindertuin in Lemmer. De vlindertuin wordt beheerd vanuit

Bezoekerscentrum Mar & Klif met veel inzet van vrijwilligers. Wij ontvangen hiervoor een vergoeding van de gemeente De Fryske Marren. Net als de voorgaande jaren hebben we samen met een mooie ploeg vrijwilligers de tuin weer winterklaar gemaakt tijdens de Landelijke Natuurwerkdag in november. Nieuw dit jaar was de speciale scholendag i.s.m. Landschapsbeheer Friesland, Mar & Klif en Groen Doen. De leerlingen van de Tienerschool in Lemmer zijn eerst rondgeleid door onze vaste vrijwilliger Kerst Boersma. Daarna gingen de leerlingen met de boswachters Goasse Hylkema en Kerst Boersma aan

de slag met het knotten van de wilgen, snoeien van bomen, het hekkelen van de waterpartijen en het afvoeren van riet.

Want Groen moet je doen!

NME – netwerk Groen Doen

Ontstaan van Groen Doen

Al sinds 1995 is aan Bezoekerscentrum Mar & Klif een afdeling Natuur- en Milieueducatie verbonden. Deze afdeling is opgericht op initiatief van de gemeenten Gaasterlân-Sleat, Lemsterland en Nijefurd. In de regio waren nog een viertal andere NME-centra. Met de komst van de fusiegemeenten Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren was er bij de gemeenten de behoefte om de NME-voorziening binnen het onderwijs in deze hele nieuwe gemeente op dezelfde manier te organiseren. In 2011 heeft Mar & Klif de werkzaamheden op het gebied van Natuur- en Milieueducatie uitgebreid en is een heel nieuwe werkwijze opgezet: Groen Doen. In de jaren daarna hebben we deze werkwijze verder ontwikkeld.

Groen Doen-aanbod in 2020-2021

Groen Doen is opgezet als een netwerk, waarin aanbod van verschillende partners samen wordt gebracht. Binnen het Groen Doen aanbod kunnen scholen kiezen voor uiteenlopende (buiten)activiteiten. Deze variëren van een kabouterpad voor kleuters tot een biologiedag in het Flietsterbosk tot een bezoek aan het Woudagemaal. Onze afdeling Groen Doen is de organisator van dit netwerk. Sommige activiteiten worden helemaal georganiseerd door de afdeling Groen Doen, bij andere activiteiten verzorgt deze afdeling alleen de publiciteit en de inschrijving van de scholen en zorgt een andere partij (bv. Staatsbosbeheer, het Woudagemaal) of een particuliere aanbieder voor de uitvoering van de activiteit.

Basisscholen kunnen tegen betaling van een bedrag per leerling (in 2020-2021 was dat € 3,50) lid worden van dit netwerk en dan onbeperkt gebruik maken van het aanbod van Groen Doen. In schooljaar 2020-2021 waren 89 scholen lid, een bereik van meer dan 90% van de scholen. Ieder jaar zijn er enkele scholen die het lidmaatschap opzeggen, vaak door fusie of sluiting. Meestal komen er ieder jaar 1 of 2 scholen bij.

Groen Doen had in schooljaar 2020 – 2021 veel last van corona. Scholen hadden te maken met een lockdown en waren buiten de lockdowns heel voorzichtig. Vaak durfden of mochten ze niet met de leerlingen reizen en soms ook geen gastdocenten op school ontvangen. Het aanbod van leskisten en materiaalpakketten was vaak wel goed te gebruiken en werd daardoor ook veel geboekt.

Groen Doen heeft in deze coronatijd veel moeten improviseren. Boeking die op het laatste moment weer werden afgezegd, alternatieve programma's die op school plaatsvonden, etc. etc. Hierdoor hebben wij het aanbod toch redelijk op peil kunnen houden.

Schooljaar 2020-2021

	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Leskisten	Materiaalpakketten	Op Excursie	(Gast)les op school	Himmeldei	Totaal
Súdwest-Fryslân	57	6.521	227	213	140	47	23	650
De Fryske Marren	32	3.381	72	68	67	31	5	243
Totaal	89	9.902	299	281	207	78	28	893

Gebruik Groen Doen in schooljaar 2020-2021

Bijzondere activiteiten in 2021

Het jaar 2021 kenmerkt zich vooral door het corona-virus. Groen Doen heeft ingespeeld op deze situatie. In coronatijd heeft Groen Doen een alternatief aanbod opgezet voor scholen. Dit bestond uit:

- aangepaste gastles Zadenles (zelf uit te voeren door docent)
- digitale gastlessen van Museum Joure
- theatervoorstelling Fladdertje op schoolplein
- excursie Lammetjes op schoolplein
- alternatief vervoer voor leskisten zodat scholen hier gebruik van konden maken.

De coronatijd is ook gebruikt om leskisten en excursies te actualiseren en nieuwe leskisten en gastlessen te ontwikkelen die in het voorjaar van 2021 in het aanbod komen. Dit heeft betrekking op een leskist Bijen voor boven- en onderbouw, leskist De Wolf, leskist en gastles Energie, excursie Kippen in de Boomgaard, gastles Takken en de gastlessen Smaaklessen.

Duurzaamheid

Op verschillende manieren besteden we het hele jaar aandacht aan duurzaamheid in de breedste zin van het woord. In al onze activiteiten zijn deze thema's verweven en we bieden ook activiteiten aan waarin deze thema's centraal staan. Zo besteden we veel aandacht aan het opruimen van zwerfafval, maar ook aan het goed scheiden van afval, waardoor afval geen afval meer is, maar de grondstof voor nieuwe producten. Ook gifgebruik, biodiversiteit, de energietransitie, circulaire economie en andere thema's komen regelmatig aan bod. De nieuwe gastles en leskist Energie sluiten hier ook goed op aan. Ook konden de scholen dit schooljaar meedoen aan de Groene Voetstappenweek via Groen Doen. Een mooi project wat door de school zelfstandig kon worden uitgevoerd in coronatijd.

Activiteiten die we rondom deze thema's organiseren zijn bv. de klassieke Himmeldeï (samen met de gemeenten georganiseerd). Voor kleuters bieden we het succesvolle Fladdertje aan over zwerfafval. Sinds 2018 werken we ook samen met de Plastic Soup-foundation die gastlessen op scholen verzorgt. Daarnaast bieden we lessen Afval aan en het programma 5x Beter Bezig.

Organisatorische ontwikkelingen

In 2021 bleef de kern van Groen Doen stabiel, met een coördinator en administratieve ondersteuning. Sinds 2020 zetten we ook (betaalde) gastdocenten in voor het geven van gastlessen op school. Nu wij hiervoor niet meer afhankelijk zijn van vrijwilligers, kunnen wij dit aanbod veel stabielier inzetten. Hiernaast blijven we werken met onze vrijwilligers. Zij begeleiden diverse activiteiten en Ontdekpaden of ze zijn actief in de leskistengroep. Een onmisbare groep mensen binnen de organisatie!

Contacten partners

Door de manier van werken waarbij Groen Doen als een soort 'makelaar' optreedt en deels activiteiten van derden aanbiedt aan de scholen, is er veel en intensief contact met de partners. Soms is dat overleg groepsgewijs, bv. met de verschillende natuurorganisaties of met groepen boeren, soms individueel (bv. met de musea/bezoekerscentra die activiteiten aanbieden). De aard van het contact is ook heel divers. Sommige partners zijn heel erg ervaren in het ontwikkelen en begeleiden van schoolactiviteiten, anderen kunnen wel een steuntje in de rug gebruiken. En dat verlenen we dan graag.

Contacten scholen

Groen Doen bezoekt normaliter ieder jaar verschillende scholen, liefst tijdens het teamoverleg, om daar tekst en uitleg te geven over het aanbod van Groen Doen en de mogelijkheden om projecten op

maat aan te passen. In 2021 is dat door de corona-maatregelen vrijwel niet mogelijk geweest. Er is echter wel veel contact met scholen geweest via mail en telefoon. Op deze manier hebben we in coronatijd de scholen toch kunnen ondersteunen en advies kunnen geven. Hiernaast is de digitale nieuwsbrief ontwikkeld. Scholen worden 6 à 8 keer per jaar per mail geïnformeerd over het aanbod, suggesties en andere leuke weetjes en tips.

Netwerken

Groen Doen is actief binnen verschillende netwerken. Natuurlijk is er regelmatig overleg met het IVN en de andere NME-centra in Friesland. Daarnaast sluit Groen Doen ook aan bij het 'Jong leren eten' netwerk en het netwerk op het gebied van boerderij-educatie. Verder hebben we nauw contact met de natuurorganisaties in de regio. Tevens wordt er onderzocht of er ook meer kan worden samengewerkt met 't Toanhus, Akte2 en de bibliotheek.

Bekendheid Groen Doen

Als Groen Doen zijn we primair gericht op bekendheid bij het onderwijs. We informeren de scholen regelmatig met (digitale) nieuwsbrieven, affiches en brochures met ons aanbod. Dat werkt altijd heel goed en leidt tot vele boekingen via onze website. Via Facebook bieden we tenminste iedere week een update van onze activiteiten. Afgelopen jaar zagen we het aantal volgers van de pagina stijgen. Deze stijging willen we het aankomende jaar aanhouden, zodat we ook via social media de leerkrachten en scholen kunnen bereiken.

Met enige regelmaat wordt er in de pers verslag gedaan van activiteiten die via Groen Doen worden georganiseerd. Omdat we vaak ook de makelaar of organisator zijn en niet altijd de uitvoerder, is de naam Groen Doen niet altijd terug te lezen.

Organisatie stichting Erfgoed, Natuur en Landschap

Samenstelling van het bestuur

Functie	Naam	Aanstelling	
Voorzitter	Dhr. Peter de Jonge (Heerenveen)	2018	
Penningmeester	Mevr. Anne Carine Verhage (Oudemirdum)	2018	
Secretaris	Mevr. Willeke ten Noever Bakker (Joure)	2020	
Lid	Mevr. Lea Limonard (Joure)	2018	
Lid	Dhr. Ger Bosklopper (Sneek)	2019	
Lid	Mevr. Riek van der Vlugt (Lemmer)	2018	

Medewerkers

Samenstelling van het team medewerkers per 31/12/2021		
Jan van der Molen	Beheerder Museum Joure	Ca. 0,9 fte, via Empatec
Reitze Hof	Beheerder Museum Joure	Ca. 0,9 fte via Empatec
Margreet van der Zee	Conservator (m.n.) Museum Joure	0,8 fte
Eva Hage	Medewerker Onderzoek en tentoonstelling (m.n. Museum Joure)	0,6 fte
Marieke Langhout	Medewerker Collectie en registratie voor 5 Friese musea	0,8 fte
Joke Krul	Secretariaat/projecten/vrijwilligers-ondersteuning (m.n. Museum Joure)	0,6 fte
Sabine Boode	Projecten en evenementen (m.n.) Mar & Klif Coördinatie Gaasterlandse Natuurweek	0,5 fte
Mayke Kloetstra-De Jong	Coördinatie educatie (m.n.) Groen Doen	0,6 fte
Geertje Bouma-Posthuma	Balie Mar & Klif en VVV Waterland van Friesland Back-office VVV Waterland van Friesland Organisatie cursus Nationaal Landschap	Wisselend aantal uren
Japke Zwaan-De Vries	Balie Mar & Klif en VVV Waterland van Friesland Administratie Groen Doen	Wisselend aantal uren
Trea Leegstra	Balie Mar & Klif en VVV Waterland van Friesland Back-office VVV Waterland van Friesland	Wisselend aantal uren
Pytsje Bokma-Westerdijk	Balie Mar & Klif en VVV Waterland van Friesland	Wisselend aantal uren
Tea Wijnja	Educator Museum Joure Gastdocent Groen Doen	Wisselend aantal uren (ZZP)
Rieneke van der Wal	Educator Museum Joure Gastdocent Groen Doen	Wisselend aantal uren
Anneke van Aalzum	Educator Museum Joure Gastdocent Groen Doen	Wisselend aantal uren
Machteld Visser	Educator Museum Joure Gastdocent Groen Doen	Wisselend aantal uren
Marieke de Vries - Steneker	Educator Museum Joure Gastdocent Groen Doen	Wisselend aantal uren (ZZP)
Iris Nutma	Directeur	0,8 fte
Martsen Metselaar	Fin. administratie	0,5 fte

We maken gebruik van een pool van educatoren/gastdocenten, die zowel bij Museum Joure als Groen Doen worden ingezet. Deze werken op basis van een 0-uren-contract of als ZZP'er. De meeste van deze docenten combineren dit met een baan in het onderwijs.

Ieder jaar is er bij onze organisatie ook ruimte voor stagiaires. Naast scholieren die bij ons een maatschappelijke stage lopen, zijn er ook regelmatige stagiaires van de opleiding Marketing en Communicatie. In 2021 waren dat Helen Smand en Sem Smits. Van de opleiding Communication & Multimedia Design aan de Hanzehogeschool Groningen deed Sabine Smelt een afstudeeropdracht bij Museum Joure. Tevens heeft Famke GreenGrass, student HBO Diermanagement, in het schooljaar 2020/2021 stage gelopen bij Groen Doen.

Vrijwilligers

Stichting Erfgoed, Natuur en Landschap kan niet bestaan zonder de inzet van heel veel vrijwilligers. Sommige zijn er heel regelmatig, andere doen zo nu en dan een klus. De meeste vrijwilligers zijn verbonden aan één van de drie afdelingen van onze organisatie.

Actief bij Museum Joure zijn:

- Werkgroep De Witte Os; ca 15 personen, die ieder 2 of meer dagdelen per week werken
- Werkgroep Museumcafé; ca 25 personen, die meestal 1 of meerdere dagdelen per week werken
- Werkgroep balie di t/m vr; ca 5 personen, die 1 of 2 dagdelen per week werken
- Werkgroep balie za/zo; ca. 25 personen, die meestal 1 dagdeel per maand of per 6 weken werken
- Werkgroep rondleiders; ca. 9 personen, die heel wisselend werken
- Werkgroep Histoarysk Wurkferbân Skarsterlân; ca. 30 personen
- Werkgroep educatie; ca. 4 personen, die aanwezig zijn als er schoolgroepen zijn
- Klusmannen- en tuinmannen; ca. 6 personen, waarvan de meesten iedere week aanwezig zijn
- Werkgroep collectie; ca. 5 personen, waarvan de meeste iedere week aanwezig zijn
- Vakmannen/-vrouwen; er is een vaste groep van ca. 5 vrijwilligers die iedere donderdag bij het museum in de drukkerij aan het werk zijn. Een club van ca. 3 vrijwilligers brandt regelmatig koffie voor de verkoop in de Witte Os en geeft ook demonstraties. Daarnaast is er een 'pool' van vakmannen en -vrouwen in andere beroepen (koffie branden, zilver smeden, e.d.) die regelmatig demonstraties geven en andere klussen doen.

Actief bij Mar & Klif zijn:

- Schoonmaak en onderhoud van het gebouw; 3 vrijwilligsters
- Onderhoud Heemtuin; ca. 5 a 6 vrijwilligers
- Kindermiddagen; 1 vrijwilliger
- Onderhoud Vlindertuin; 6 vrijwilligers
- Onderhoud gebouw; 2 à 3 vrijwilligers
- En vrijwilligers die uiteenlopende klussen doen, van koeriersdiensten tot foto's maken, etc.

NME Groen Doen: bijna 20 vrijwilligers

- Leskistwerkgroep; ca 5 vrijwilligers
- Begeleiding verschillende schoolgroepen; ca. 15 vrijwilligers.

Financiën

Op deze plek een korte samenvatting van de financiële resultaten van onze stichting. Meer gedetailleerde informatie is op te vragen via info@museumjoure.nl.

Subsidies en sponsors

Onze stichting mag zich ieder jaar verheugen in de steun van verschillende organisaties. De gemeente De Fryske Marren is medefinancier van alle afdelingen. Gemeente Súdwest-Fryslân subsidieert de afdeling Groen Doen en de provincie Fryslân ondersteunt de taken van Mar & Klif op het gebied van het Nationaal Landschap.

Mar & Klif is het bezoekerscentrum van het landschap. De drie natuurorganisaties die in dit landschap actief zijn (Staatsbosbeheer, It Fryske Gea en Natuurmonumenten) steunen het bezoekerscentrum ook financieel. Helaas heeft Natuurmonumenten aangegeven de financiële steun te beëindigen.

Museum Joure rekent jaarlijks op de sponsorbijdragen van een aantal grote sponsors, nl. Douwe Egberts, de Rabobank en Spanninga Metaal. Ook de Vereniging Vrienden van Museum Joure zorgt voor een substantiële ondersteuning

OPBRENGSTEN	2021	2020
Opbrengst activiteiten historische collectie	72.812	77.778
Brutowinst winkel- en horecavoorziening	24.802	15.398
Bijdragen van particulieren	38.029	41.821
Huuropbrengsten		665
Opbrengsten Mar en Klif	37.268	39.276
Gemeentelijke subsidie	367.361	359.041
VVV	35.063	35.800
Opbrengsten NME Groen Doen	30.163	24.214
Bijzondere inkomsten ivm Corona	39.440	64.912
Totaal	644.938	658.904
BEDRIJFSKOSTEN		
Personeelskosten	384.679	380.745
Afschrijvingen	11.712	13.033
Huisvestingskosten	109.602	141.771
Inventariskosten	11.308	7.502
PR en marketing	24.010	25.436
Algemene en kantoorkosten	47.667	33.399
Kosten activiteiten	54.858	57.495
Totaal	643.836	659.381
EXPLOITATIERESULTAAT	1.102	-/- 477

ACTIVA		31-12-2021	31-12-2020
VASTE ACTIVA			
MATERIELE VASTE ACTIVA			
Verbouwingen		15.667	17.013
Inventaris Museum		11.806	10.697
Inventaris M&K		0	0
Andere bedrijfsmiddelen		1	1
Automatisering		15.086	17.272
Totaal		42.560	44.983
VLOTTENDE ACTIVA			
Vorraden		23.775	24.918
Vorderingen		118.966	124.561
Liquide middelen		584.112	496.504
Totaal		726.853	645.983
Materiele vaste activa+vlottende activa	Totaal	769.413	690.967
PASSIVA			
EIGEN VERMOGEN		150.033	148.932
VOORZIENINGEN		44.886	54.427
KORTLOPENDE SCHULDEN		574.494	487.608
Totaal		769.413	690.967

Bijlage 1. Aanwinsten

inventarisnummer	object
2021-1 t/m 2021-39 en 2021 63 t/m 69	diverse Douwe Egberts artikelen van diverse soorten koffie t/m wintermutsen
2021-40	blikje gewichtjes 0,1 t/m 200 gram voor zilversmederij
2021-43-44	kartonnen winkelreclames Douwe Egberts
2021-45	scheepsmodel De Stella met vitrine
2021-46 t/m 49	diverse schilderijen
2021-50-	ingelijste portretfoto van C.J. de Jong en zijn vrouw P.B.A.M. de Jong-Bloemen
2021-53	olieverfschilderij Torenstraat met wipbrug
2021-70	Friese staartklok, ca. 1850
2021-72	Flip en Flap spel en deel 1 t/m 3 Flip en Flap-boekjes
2021-73	11 Douwe Egberts kalenders uit de jaren 1967 t/m 1980
2021-74	advertenties Douwe Egberts 1938/1938 uit weekblad Katholieke Illustratie
2021-75/85	Heerenveense stoelklok met op achterzijde initialen S I en K H.
2021-86	zwaar verzilverd Douwe Egberts theezeefje
2021-87	stoelklok beschilderd door Roel Otter
2021-90	Elektrische wandkoffiemolen Technivorm. Deze was verkrijgbaar op Douwe Egberts punten rond 1975

Toegezegde schenking, dhr. Schothorst wil zijn collectie Zwerfstenen na zijn overlijden aan Mar & Klif schenken.

Bijlage 2. Een beknopte geschiedenis van Museum Joure

Op 1 juli 1976 opende de voorganger van Museum Joure, stichting Johannes Hessel Huis, de deuren in het voormalige pakhuis van Douwe Egberts aan de Geelgietersstraat. In het pand was een expositie te zien over de geschiedenis van Douwe Egberts. Op de eerste verdieping van het pakhuis vestigde zich het Natuurmuseum, toen nog een aparte stichting. Op de zolder organiseerde de Culturele Raad van de gemeente exposities op het gebied van beeldende kunst.

Door de tijd heen breidde het museum zich langzamerhand uit. Nieuwe panden, collecties en taken werden aan het museum toegevoegd. In 40 jaar is er zeker heel veel veranderd en is het museum uitgegroeid tot één van de grootste museumcomplexen van Friesland. Een beknopte samenvatting van de veranderingen door de jaren heen.

Jaar	Wat
1980	Museumwinkel De Witte Os aan de Midstraat 97 geopend
1981	Geboortehuis van Egbert Douwes in de museumtuin geplaatst
1984	Museumstraat aangelegd (verbindingsweg tussen de Sinnebuorren en het Waagplein)
1986	Keverling pakhuis en Keverling kantoor (huidige ambachtengebouw) aan het museum toegevoegd
1989	Kadehuisje in beheer bij het museum als beheerderswoning
1991	'Metaalfabriek Keverling' toegevoegd aan het museum, met presentatie over Keverling en Fries Grafisch Museum
1993	Heemkundig werkverband Skarsterlân opgericht (latere HWS)
2001	Pand 99 aan Museum Joure toegevoegd, nieuwe horecavoorziening en nieuwe tentoonstellingsruimte. Kultuerried organisatorisch onderdeel van Museum Joure
2004	Fusie Natuurmuseum en Johannes Hesselhuis tot Museum Joure
2006	Kadehuisje ingericht met koperslagerswerkplaats en koffiebranderij
2009	Depot verhuist naar ruimtes van voormalige lokale omroep Oskar, It Sael wordt helemaal opgeknapt en ingericht met Friese klokken
2012	Museum Joure neemt afscheid van de natuurexpositie, deze verhuist naar Bezoekerscentrum Mar & Klif in Oudemirdum. Ook wordt afscheid genomen van de bakkerij-tentoonstelling, de bovenverdieping van het Ambachtengebouw wordt ingericht als educatieruimte
2013	Het Johannes Hessel Pakhuis wordt opnieuw ingericht met op de begane grond een expositie over koffie, op de eerste verdieping een expositie over thee en ook de zolderverdieping wordt opgeknapt. Hier heeft het Histoarysk Wurkferbân Skarsterlân zijn werkplek
2015	Museum Joure stopt onder druk van de bezuinigingen met het organiseren van voorstellingen en concerten buiten de eigen gebouwen (van oudsher de Kultuerried-activiteiten), zoals de concerten in Park Heremastate, de concerten in de verzorgingstehuizen en de theatervoorstellingen in It Haske en de Rjochtdei
2016	Museum Joure stopt met de organisatie van de exposities in de bibliotheek en het gemeentehuis. De expositiewerkgroep gaat als een zelfstandige stichting verder: de stichting Keunst en Keur
2018	Fusie Museum Joure met Bezoekerscentrum Mar & Klif tot stichting Erfgoed, Natuur en Landschap. Herinrichting panden Midstraat 97 en 99, met een centrale balie, doorgang naar de Witte Os en de realisatie van een nieuwe zaal.
2020	De tuin en de straat tussen de panden is opnieuw ingericht en in de winter van 2020-2021 zijn de kades van de Geelgieterstraat gesaneerd, is het houtwerk, de bestratingen de belichting vernieuwd. In mei 2020 is het beeld Kaskade van de kunstenaar Klaas Gubbels in het parkje bij de Sinnebuorren geplaatst.

Bijlage 3. Jaarverslag Histoarysk Wurkferbân Skarsterlân (HWS) 2021

Ook het afgelopen jaar lieten de coronamaatregelen een groot deel van het jaar een normaal functioneren van het HWS niet toe. Veel is via de mail geregeld. Het AB kwam welgeteld slechts eenmaal, in september, fysiek bijeen, waarbij Henk Hoekstra een mooie lezing over de Jouster historie verzorgde, die een breder publiek had verdiend. Verder verzorgde de secretaris in de maanden januari, maart, mei en juni een mailverslag over de gang van zaken.

Het DB kwam tussen mei en november vijf maal bijeen. De beperkte mogelijkheden betekenden echter niet dat er niet gewerkt is in 2021.

BESTUUR

In de januarivergadering werd het DB uitgebreid met Dinie Stuiver als lid voor algemene zaken. Een functie waar ook Hanneke Staal voor koos, zodat er dit jaar gewerkt is zonder een vice-voorzitter.

Het DB was dus in 2021 als volgt samengesteld:

Theo Huisman, voorzitter

Ben de Jong, secretaris

Tjerk Algera, tweede secretaris

Jaap Halma, penningmeester

Hanneke Staal, lid

Dinie Stuiver, lid

LIEF EN LEED

Theo Huisman kon na een lang ziekteproces zijn taak weer op zich nemen. Dat geldt nog steeds niet voor Johan Halstein, die na een ingrijpend ziekteproces probeert weer op te krabbelen.

Hanneke Staal, Klaas Jelsma, Jan Lammertsen, Ruurd Stuiver en Rob Doets zagen om diverse redenen het ziekenhuis van binnen. Oud-voorzitter Boudewijn v.d. Werf en Freark Ringnalda's Jessie overleden dit jaar en enkele leden kampen met een huiselijke situatie, die een gewoon functioneren moeilijk maakt.

De gemiddelde leeftijd van de HWS-leden stijgt nog steeds en dat maakt het HWS kwetsbaar. Het HWS heeft dringend nieuw, jong bloed nodig en dat geldt ook voor de UEG werkgroep.

Omdat het aantal ontmoetingen dit jaar gering was, verdiende het protocol voor lief en leed van het museum, dat ook geldt voor het HWS, aandacht. Ben de Jong verzorgt de communicatie en Theo Huisman de uitvoering van actie op dit terrein.

EXTERNE ACTIE

Het HWS verzorgde een geslaagde medewerking aan het tot stand komen van een fraai fotoalbum voor de Jumbo-actie in februari en maart. Tevens verzorgden wij een bescheiden presentatie van ons werk in de Jumbowinkel. De actie was een groot succes en leverde bovendien naast een aantal gratis fotoalbums een bedrag van € 1250,- op.

INTERNE ACTIE

Het verwerken van e-mails, websitevragen of overige verzoeken is gestroomlijnd. Een kleine werkgroep, bestaande uit Hanneke Staal en Annemarie Speerstra verdeelde de binnenkomende post en handelde die uiteindelijk ook af.

Een commissie, bestaande uit Tjerk Algera, Henk Jan Oost en Harm Nijholt hield zich bezig met aanpassingen van het computersysteem en voorbereidingen voor een nieuw registratiesysteem, dat op termijn Adlib zal vervangen.

Op de HWS zolder is het nodige opgeruimd en zijn nieuwe kasten aangeschaft voor o.a. de werkgroep Documentatie en de Fotowerkgroep. Ook de werkgroep Bibliotheek heeft het nodige opgeschoond.

WERKGROEPEN

UEG

UEG leverde dit jaar de nummers, 50, 51 en 52. Aan het jubileumnummer 50 werd een p.r.-actie verbonden, die helaas minder nieuwe abonnees heeft opgeleverd dan gewenst. Ondanks de coronamaatregelen verliep het inpakken en de distributie soepel.

GILDEMEESTERS

Arjen de Ree en Anno Valkema verlieten de werkgroep Gildemeesters. Jan Sinnema kon als nieuwe gildemeester begroet worden.

Henk Hoekstra heeft de lezing over de historie van Joure in november nogmaals in de Vrijloop gehouden.

BIBLIOTHEEK

In februari mocht het boek over de Jouster gevelstenen officieel in ontvangst genomen worden uit handen van de auteur Piet Postma. Tevens gaf hij een oude Vegelin gevelsteen aan het HWS in bewaring, met het verzoek mee te werken aan een goede bestemming.

Ook dit jaar heeft bibliothecaris Tjerk Algera weer diverse boeken aan de bibliotheek toegevoegd.

FOTOWERKGROEP

De fotowerkgroep heeft aan het begin van het jaar veel werk verzet ten behoeve van het fotoalbum voor de Jumboactie. Verder is veel tijd besteed aan het organiseren en beschrijven van het fotobestand, zodat het bestand aanzienlijk korter en overzichtelijker is geworden.

DOCUMENTATIE

Naast het beantwoorden van binnenkomende vragen en verzoeken is de organisatie en verwerking van documenten verder geoptimaliseerd. Jelmer Kuipers heeft het Keverlingarchief op verantwoorde wijze verwerkt.

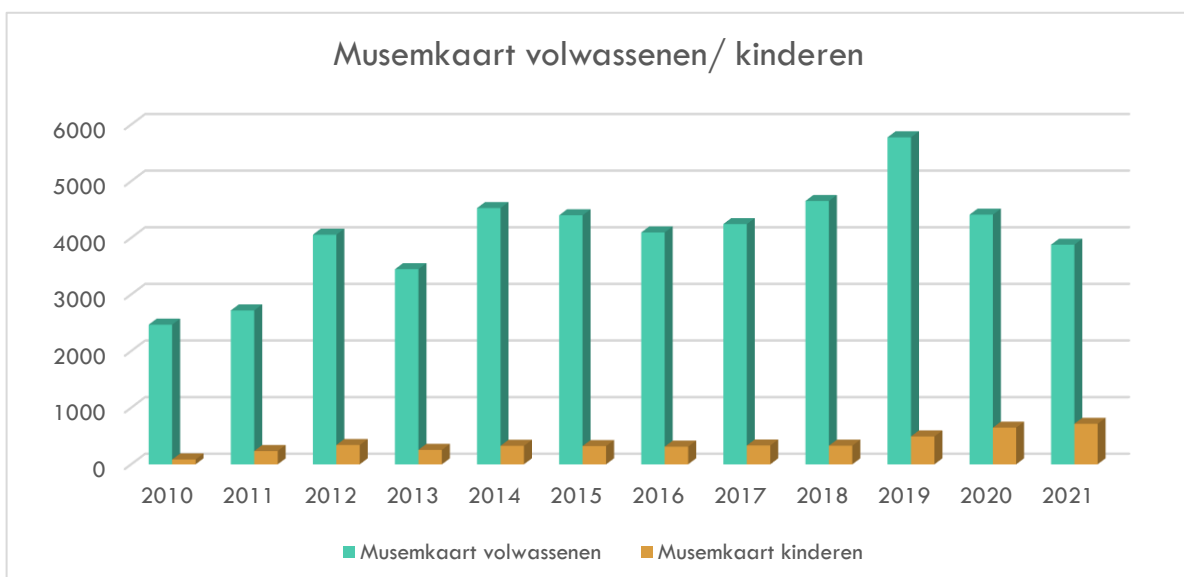
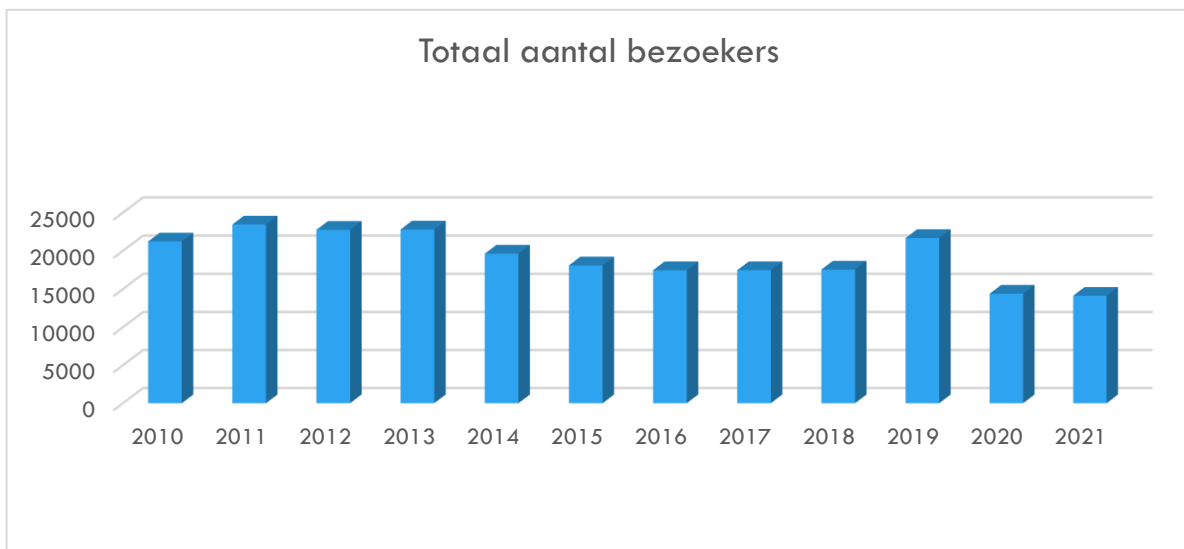
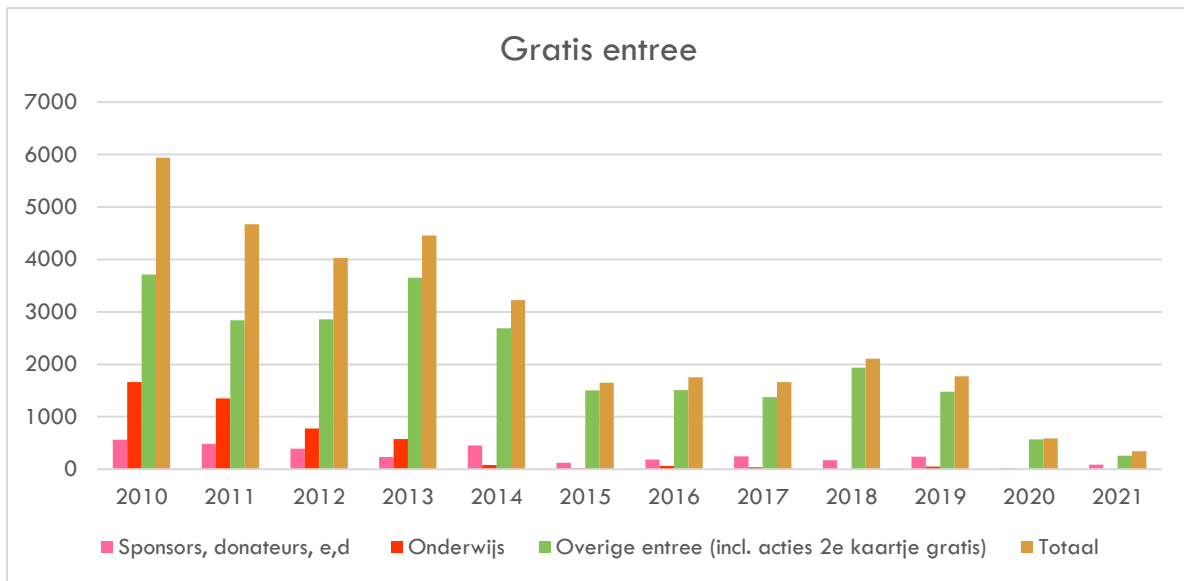
In het algemeen kan worden gesteld, dat de werkgroepen Bibliotheek, Documentatie, Foto, Beeld & geluid, Gildemeesters en UEG zo goed en kwaad dat kon hebben doorgewerkt, voorzover de coronamaatregelen dat mogelijk maakten, zowel op de zolder als thuis.

TENSLOTTE

Hopelijk kunnen we in 2022 onze activiteiten weer oppakken met de intentie dat we die noeste arbeid niet alleen in stilte verrichten, maar ons werkverband zichtbaar maken voor buitenstaanders via lezingen en de medewerking aan diverse (museum)activiteiten.

Ben de Jong, secretaris

Bijlage 4. Bezoekers Museum Joure

Betalende bezoekers	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
totaal volwassenen individueel (incl. kortingen Museumkaart)	8.709	9.031	10.069	9.255	11.193	9.913	9.663	10.091	9.570	12.561	10.683	10.074
totaal kinderen en gezinnen (incl. museumkaart)	2.478	2.416	2.001	1.858	1.502	1.712	1.793	1.623	1.578	1.804	2.092	2.644
totaal betalende groepen	3.997	6.716	6.439	6.769	2.978	3.765	3.535	3.094	3.044	4.115	236	851
totaal schoolgroepen betaald	114	609	219	465	742	1.065	723	1.009	1.251	1.433	798	217
Gratis entree	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
totaal sponsors, donateurs, e.d.	564	481	395	231	453	124	182	243	173	237	19	86
totaal onderwijs niet betalend	1.663	1.352	774	574	82	18	62	40	0	52	0	0
overig gratis entree (incl. acties 2 ^e kaartje gratis)	3.712	2.840	2.860	3.652	2.690	1.506	1.512	1.376	1.936	1.481	570	257
Totaal betaald bezoek	15.298	18.772	18.728	18.347	16.415	16.455	15.714	15.817	15.443	19.913	13.809	13.786
Totaal gratis entree	5.939	4.673	4.029	4.457	3.225	1.631	1.756	1.659	2.109	1.770	589	343
Totaal bezoek	21.237	23.445	22.757	22.804	19.640	18.103	17.470	17.476	17.552	21.683	14.398	14.129

waarvan	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Museumkaart volwassenen	2.467	2.718	4.056	3.447	4.526	4.399	4.096	4.243	4.651	5.775	4.410	3.879
Museumkaart kinderen	86	235	341	255	327	322	312	333	329	493	648	716

Nb. Tot 2018 bood het museum gezinskaarten aan, aantrekkelijk voor ouders met kinderen.

Bijlage 5. Jaarverslag Vlindertuin Lemmer 2021

Middenin Lemmer, tussen de Rondweg, de oude Tramdijk, de Urkerstraat en het fietstunneltje, ligt de Vlindertuin. Een natuurlijke oase in stedelijk gebied. De Vlindertuin is een initiatief van gemeente De Fryske Marren en wordt beheerd door Bezoekerscentrum Mar & Klif in Oudemirdum. De vrijwilligers van de werkgroep Vlindertuin denken mee over het uit te voeren beheer en zorgen voor het onderhoud van de tuin en het monitoren van de flora en fauna.

Onderhoud

De inzet van vrijwilligers voor het onderhouden van de tuin is onmisbaar. Een enthousiaste groep mannen zorgt voor het onderhoud, zoals het vrijhouden van het pad, het beheersen van de begroeiing en het bijhouden van de waterpartijen. Kerst Boersma is bijna dagelijks in de tuin te vinden en is vooral bezig met het snoei- en zaagwerk. Ook Goasse Hylkema draagt zijn steentje bij aan het onderhoud en monitoren in de tuin, met name tijdens de Landelijke Natuurwerkdagen. Het maaierwerk is sinds juni 2019 uitbesteed aan Bert Jonkman, tevens tuinman van Museum Joure.

Flora en fauna

De inrichting en het beheer is er op gericht dat naast wilde inheemse vlinders, ook andere insecten, zoals bijen en hommels, en allerlei soorten vogels zich er thuis voelen. Zo is er bijvoorbeeld reliëf aangebracht waardoor er een afwisselend terrein is ontstaan met verschillende microklimaten en een grote variatie aan vegetatie. Door de aanwezigheid van waterpartijen is het er ook prima vertoeven voor libellen, juffers en watervogels.

Jong en oud samen aan de slag tijdens de Natuurwerkdag in de Vlindertuin

Het is dus geen keurig aangelegd parkje met gemaaide grasveldjes en schelpenpaadjes maar, een avontuurlijke “strúntún” waar van alles te beleven is. Er groeien bijvoorbeeld meer dan honderd verschillende soorten inheemse planten en dat midden in Lemmer!

Bijlage 6. Verslag Gaasterlandse Natuurweek 2021

In de herfstvakantie is de 34^e editie van de **Gaasterlandse Natuurweek** georganiseerd. De Gaasterlandse Natuurweek is een week vol leuke, groene, sportieve, creatieve en vooral duurzame activiteiten, georganiseerd door een unieke samenwerking van de verschillende natuurgerelateerde organisaties in de regio: Bezoekerscentrum Mar & Klif, It Fryske Gea, Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Gaasterlân Natuerlân en IVN Súdwesthoeke. De week wordt mede mogelijk gemaakt door financiële steun van de Gemeente De Fryske Marren. Het doel is jong en oud te laten genieten van en in de natuur en ervan bewust te maken dat je zorgvuldig met de natuur en je leefomgeving moet omgaan.

Dit jaar was het thema 'Ode aan het Landschap'. Een prachtig thema voor activiteiten in en over ons Nationaal Landschap Zuidwest Fryslân! Op basis van de regelgeving rondom corona hebben we in september besloten om de Gaasterlandse Natuurweek in 2021 wel door te laten gaan, maar met aangepaste activiteiten. Evenals vorig jaar zijn de grote publiekstrekkingen, de Groene Markt in het Rijsterbos en de sprookjesachtige Nacht van de Nachtwandeling, komen te vervallen. Als alternatief voor de Groene Markt zijn we dit jaar de week gestart met een aantal mooie wandeltochten door Gaasterland, van 10, 15 en 25 km waaraan in totaal zo'n 320 wandelaars hebben meegedaan.

Daarnaast hebben we, om toch zoveel mogelijk mensen in de natuur te kunnen laten genieten, er voor gekozen om een aantal activiteiten meerdere malen op een dag in te plannen, met een kleiner aantal deelnemers per tijdslot.

Zo konden er op maandagmiddag 15 kinderen meedoen met het 'landschap schilderen' tijdens de IVN kindermiddag en 2 x 20 mensen meedoen aan de paddenstoelenexcursies. De Beach Clean Up op het Oudemirdumerklif en de Mokkebank waren goed geboekt met zo'n 11 deelnemers per locatie. De opening van het Hazenpad trok 75 kinderen, de Otterspeurtocht 52 en de Waterbeestjes

Expeditie zo'n 20 kinderen. Uiteraard werd alles binnen de geldende coronamaatregelen begeleid en georganiseerd.

Daarnaast waren er een aantal natuurexcursies, o.a. door het Rysterbosk en het Lycklamabos en een lezing over het landschap door natuurfotograaf Jan Tijsma.

Vijf maatschappelijke stagiairs van CSG Bogerman Sneek en Balk hebben geholpen met het begeleiden van de kinderactiviteiten, de Beach Clean Up en met het inschrijven van bezoekers in ons Bezoekerscentrum.

Tijdens de Gaasterlandse Natuurweek zijn alle activiteiten en excursies die door konden gaan goed bezocht en veelal volgeboekt. Helaas gooiden de weerberichten roet in het eten voor de activiteiten op donderdag en hebben we die uit voorzorg af moeten blazen. Desalniettemin hebben in totaal ruim 800 kinderen en volwassenen meegedaan aan de fysieke activiteiten.

We kijken, ondanks de beperkingen door het coronavirus, dan ook terug op een geslaagde Gaasterlandse Natuurweek!

Mar & Klif is de voortrekker bij de organisatie van de Gaasterlandse Natuurweek. Zo verzorgen wij de coördinatie en de planning, het aanvragen van vergunningen, de publiciteit, het verwerken van aanmeldingen, de financiën, uitvoering van een aantal activiteiten, etc. De uren die daarmee gemoeid waren vielen, mede door het opzetten en organiseren van nieuwe activiteiten en het aanpassen aan de wisselende maatregelen, iets hoger uit dan voorgaande jaren. Uiteraard een bewerkelijke klus. Daarnaast is er een nieuwe website voor de Gaasterlandse Natuurweek ontwikkeld.

Bijlage 7. Overzicht deelname Groen Doen voorgaande jaren

Schooljaar 2020-2021

	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Leskisten	Materiaal-pakketten	Op Excursie	(Gast)les op school	Himmeldei	Totaal
Súdwest-Fryslân	57	6.521	227	213	140	47	23	650
De Fryske Marren	32	3.381	72	68	67	31	5	243
Totaal	89	9.902	299	281	207	78	28	893

Schooljaar 2019-2020

	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Leskisten	Materiaal-pakketten	Op Excursie	(Gast)les op school	Himmeldei	Totaal
Súdwest-Fryslân	51	6.256	140 32 (11)	54 0 (88)	142 18 (156)	30 2 (27)	5 0 (21)	371 52 (303)
De Fryske Marren	33	3.810	61 10 (10)	39 0 (42)	99 0 (48)	84 1 (5)	0 0 (17)	283 11 (122)
Totaal	84	10.066	243	93	259	117	5	717
<i>Totaal incl. annuleringen</i>			(264)	(223)	(463)	(149)	(43)	(425) (1.142)

Aantal | alternatief aanbod door corona

(geannuleerd door Groen Doen i.v.m. corona en sluiting scholen. Annuleringen door scholen zelf zijn hierbij niet opgenomen)

Schooljaar 2018-2019

	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Leskisten	Materiaal-pakketten	Op Excursie	(Gast)les op school	Himmeldei	Totaal
Súdwest-Fryslân	51	6.325	162	176	320	95	18	771
De Fryske Marren	32	3.775	48	46	141	38	13	286
Totaal	83	10.100	210	222	461	133	31	1.057

Schooljaar 2017-2018

	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Uitgeleende leskisten	Excursies en buitenactiviteiten	Overige materialen/activiteiten	Himmeldei
Súdwest-Fryslân	55	6.526	129	321	300	22
De Fryske Marren	34	3.859	63	158	135	29
Totaal	89	10.385	192	479	435	51

Schooljaar 2016-2017

	Aantal scholen	Aantal leerlingen*	Uitgeleende leskisten	Excursies en buitenactiviteiten	Overige materialen/activiteiten	Himmeldei
Súdwest-Fryslân		54	ca. 14.281	128	294	300
De Fryske Marren		35	ca. 7.055	58	151	127
Totaal		89	21.336	186	445	427

*Per abuis is in dit schooljaar een afwijkende telmethode gehanteerd, nl. het aantal leerlingen dat aan een activiteit heeft meegedaan in plaats van het aantal leerlingen op de aangesloten scholen. Omdat veel scholen meerdere activiteiten per groep boeken, zijn hier dus dubbellingen in.

Schooljaar 2015-2016

	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Uitgeleende leskisten	Excursies en buitenactiviteiten	Overige materialen/activiteiten	Himmeldei
Súdwest-Fryslân	49	ca. 5.921	111	429	156	26
De Fryske Marren	33	ca. 3.384	58	238	64	22
Totaal	82	9.305	169	667	220	48

Schooljaar 2014-2015

	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Uitgeleende leskisten	Excursies en buitenactiviteiten	Overige materialen/activiteiten	Himmeldei
Súdwest-Fryslân	49	ca. 5.672	139	294	145	21 scholen (1250 opgegeven leerlingen)
De Fryske Marren	32	ca. 3.204	54	184	37	23 scholen (1280 opgegeven leerlingen)
Totaal	81	8.876	193	478	182	

Schooljaar 2013-2014

	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Uitgeleende leskisten	Excursies en buitenactiviteiten	Overige materialen/activiteiten	Himmeldei
Súdwest-Fryslân	46	5.942	118	223 (ca. 4942 leerlingen)	232	25 scholen (1920 leerlingen)
De Friese Meren	31	3.337	56	124 (ca. 2.885 leerlingen)	56	21 scholen (1929 leerlingen)
Totaal	77	9.279	174	348	288	

Schooljaar 2012-2013

	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Uitgeleende leskisten (per week)	Excursies en buitenactiviteiten	Overige materialen/activiteiten	Himmeldei
Súdwest-Fryslân	47	5.874*	199	211	212	28 scholen (1888 kind.)
Gaasterlân-Sleat	10	811	31	32	20	8 (520 kind)
Lemsterland	6	673	41	15	8	6
Skarsterlân	14	1.858	36	55	47	n.v.t.
Totaal	77	9.216	127	313	287	

Schooljaar 2011-2012

	Aantal scholen	Aantal leerlingen	Uitgeleende leskisten	Excursies en buitenactiviteiten	Overige materialen / activiteiten
Súdwest-Fryslân	48	6.485		129	222
Gaasterlân-Sleat	10	864		33	36
Lemsterland	6	719		19	4
Skarsterlân	n.v.t.	n.v.t.		n.v.t.	n.v.t.
Totaal	64	8.068	39		

Toelichting bij overige materialen/activiteiten:

Dit zijn bijvoorbeeld gastlessen op school, levend materiaalpakketten (vlinderpakket, champignons, e.d.), etc.

Bijlage 8. Werkzaamheden t.b.v. VVV Waterland van Friesland

De baliemedewerksters van Mar & Klif worden via een detacheringsovereenkomst voor een groot deel van hun uren ingezet t.b.v. VVV Waterland van Friesland. De meeste uren worden op locatie Mar & Klif gemaakt en hebben ook betrekking op het toeristisch landschap van Gaasterland. De werkzaamheden variëren.

Baliewerkzaamheden

- Ontvangen en adviseren van bezoekers over de toeristische mogelijkheden in Gaasterland en de hele regio Waterland van Friesland, zowel persoonlijk als per mail en telefonisch en alle werkzaamheden die daarbij horen.

Distributie VVV magazine en VVV kranten Waterland van Friesland

- Distributie coördinatie afdeling Gaasterland magazines en persoonlijk contact met ondernemers.

Bedrijfsbezoekjes en contactmomenten

- Bedrijfsbezoekjes VVV leden i.s.m. distributie kranten en magazines.
- Voorjaarskrant, Zomer- of Najaarskrant – Ondernemers langs de route in artikel Fietsen á la Carte bezoeken en voorzien van de WvF kranten.
- Telefonisch contact n.a.v. Zoek en Boek, Last minutes.
- Hoogseizoen last minute app mobiele telefoon voor camping, hotel, B&B, accommodaties.
- Tijdens corona lock down meedraaien in telefoonpool.

Leden en potentieel

- Signaleren van zaken die met leden te maken hebben.
- Nieuwe leden, bezoeken van leden, contact zoeken met leden bij opzegging, wijzigingen in lidmaatschap.
- Potentiële leden werven en aandragen, ook n.a.v. geschreven krantenartikelen WvF.
- Nauw contact hierover met WvF.

Arrangementen ontwikkelen 2021 winter/voorjaar

- Contact met ondernemers.
- Zorgen voor tekst en verwerking.

Seizoensverlengingactiviteit Brekkenpaad met Verhaal

- Verzorgen tekst tbv sociale media ism WvF, persbericht, contact ondernemers, locaties.

Artikelen schrijven

- Voor het VVV magazine en de Voorjaar-, Zomer- en Najaarskrant.
- Fietsen á la Carte krant voorjaar 2021.
- Fietsen á la Carte krant Zomer 2021.
- Fietsen á la Carte krant najaar 2021.
- Input aanleveren voor verhaal lijnen Stromen, Ruimte en Schatjes in Waterland.
- Meelezen/redigeren artikelen Nationaal Landschap en Boek een ambassadeur.

Foto's zoeken en regelen

- Fotoshoots t.b.v. krantenartikelen i.s.m. Jan Tijsma.
- Foto's zoeken voor WvF of contacten leggen hierover bij bronnen.
- Foto's aanleveren t.b.v. Places of Interest.

Diverse input

- Evaluatie aanleveren punten tbv print 2021.
- Bijwonen van de periodieke vergaderingen in Joure bij WvF 2021 via Teams.

Website WvF

- Diverse teksten, tips en foto's aangeleverd.
- Input gevraagd voor Website WvF bij ondernemers.
- Content verzorgen voor Places of interest Natuur en E bikes.
- Diverse routes geïmplementeerd en voorzien van gpx en tekst.

Open Data Platform

- Invoeren van routes en evenementen voor WvF.
- Leden WvF aanvullen in overleg met WvF.
- Belronde ODP ledencontact WvF vermelding website.

Oren en ogen van regio Gaasterland

- Belangrijke zaken doorspelen/delen met Directeur WvF.
- Ondernemersnetwerk Gaasterland, De Stikke Eigen Haard en WHI aan WvF.
- Klachten, opmerkingen, kansen etc doorgeven.
- Vergaderpunten voorbereiden.

Pers

- April – Content aanleveren en stukje mee wandelen met Blogster Wanda Wandelt
<https://wandawandelt.nl/st-odulphuspad-pelgrimeren-in-zuidwest-friesland/>
- Juli – Input aanleveren culinaire fietstocht rondom Sloten
- September – Contentaanleveren MerkFryslân voor de campagne Vitaal Wandelen Blokje om
<https://www.friesland.nl/nl/plannen/zien-en-doen/activiteiten/1000-routes/blokje-om>
- november - input aanleveren blogger Kampeermeneer
<https://www.kampeermeneer.nl/winterkamperen-in-gaasterland-een-weekend-vol-actie/>
- Perbericht Brekkenpaad met Verhaal ism WvF Blogster
<https://www.waterlandvanfriesland.nl/nl/blogs/inspiratieverhaal-wandel-of-fietsrondje-met-veerpontje-droech-oer-de-feart>

Contactpersoon voor WvF Landschapscursus

- Cursisten via WvF voorzien van informatie omtrent cursus, artikel voor nieuwsbrief WvF en afwikkeling.

Bijlage 9. Sponsors

Museum Joure

- Gemeente De Fryske Marren
- Jacobs Douwe Egberts
- Rabobank Sneek-Zuidwest Friesland
- Spanninga Metaal BV
- Vereniging Vrienden van Museum Joure

Mar & Klif

- Gemeente De Fryske Marren
- Provinsje Fryslân
- Staatsbosbeheer
- It Fryske Gea

Groen Doen

- Gemeente Súdwest-Fryslân
- Gemeente De Fryske Marren
- Wetterskip Fryslân

Bijlage 10. Kritische Prestatie Indicatoren

Sinds 2018 werkt de gemeente De Fryske Marren met kritische Prestatie Indicatoren. In deze bijlage lichten wij de wijze waarop wij hier invullen aan gegeven hebben nog kort toe.

Kritische Prestatie Indicatoren Stichting Erfgoed, Natuur en Landschap onderdelen Museum Joure en Bezoekerscentrum Mar & Klif:

- Doel 1: De stichting Erfgoed, Natuur en Landschap zet zich in voor een verantwoord beheer en behoud van de collectie.
- Doel 2: De stichting Erfgoed, Natuur en Landschap biedt een gevarieerd programma voor een divers publiek en streeft ernaar het aantal bezoekers en/of deelnemers minimaal stabiel te houden dan wel t laten groeien.
- Doel 3: De stichting Erfgoed, Natuur en Landschap is een flexibele organisatie die met specialisten en vrijwilligers werkt en daardoor naast een publieke functie ook een maatschappelijke functie vervult.
- Doel 4: De stichting Erfgoed, Natuur en Landschap draagt actief bij aan samenwerking tussen de musea en andere (culturele) partners in de gemeente.

KPI1

De stichting voldoet voor de collectie Joure aan de definitie voor musea zoals geformuleerd door de International Council of Museums en aan de kwaliteitsnormen van het landelijke museumregister. 'Een museum is een permanente instelling, niet gericht op het behalen van winst, toegankelijk voor publiek, die ten dienste staat van de samenleving en haar ontwikkeling. Een museum verwerft, behoudt, onderzoekt, presenteert, documenteert en geeft bekendheid aan de materiële en immateriële getuigenissen van de mens en zijn omgeving, voor doeleinden van studie, educatie en genoeg.' (vertaling 2006).

Zoals in de paragrafen over de collectie Museum Joure is beschreven draagt onze organisatie op verantwoorde wijze zorg voor het behoud, de documentatie en ontsluiting van de collectie en verwerven we zo nu en dan aanvullingen op onze collectie. Daarin zijn we wel terughoudend. Overigens richten wij ons met name op objecten en minder op echt immaterieel erfgoed. We presenteren deze objecten in vaste exposities, tijdelijke exposities en werken graag mee aan het beschikbaar stellen van bruiklenen aan derden.

KPI2

De stichting biedt rondom de geschiedenis van Joure, de ontstaansgeschiedenis en de natuur van het Nationaal Landschap alsmede actuele thema's een gevarieerd programma van presentaties/exposities en (educatieve) activiteiten en volgt de belangstelling en waardering ervan bij het publiek en andere gebruikers.

De hoofdstukken over Museum Joure en Bezoekerscentrum Mar & Klif bieden een overzicht van de activiteiten in de vorm van exposities, presentaties en activiteiten. Uiteraard zijn er in 2021 in verband met corona minder activiteiten georganiseerd dan andere jaren en zijn er helaas ook minder bezoekers geweest.

KPI3

De stichting werkt met een grote groep vrijwilligers en geeft aandacht aan gerichte ondersteuning en begeleiding van de vrijwilligers.

Met name bij Museum Joure is een grote groep vrijwilligers actief (ca. 150). Als organisatie doen wij ons best om hen goed te begeleiden en ondersteunen, in eerste instantie natuurlijk bij het uitvoeren van hun werkzaamheden. Maar regelmatig ook bij andere ontwikkelingen in hun leven. Met name voor de kwetsbare vrijwilligers zijn de staf en de andere collega vrijwilligers van groot belang voor het behoud van structuur, gezelschap en soms ook voor praktische ondersteuning.

In 2021 vielen onze mogelijkheden om vrijwilligers te begeleiden deels weg door corona. Tijdens de strengste lockdowns werden de vrijwilligers ook verzocht om niet naar het museum of Mar & Klif te komen. In die periode probeerden wij via mailing, telefoontjes en een thuis bezorgd pakketje toch steun te bieden. Ook stimuleerden we vrijwilligers om elkaar te spreken. Buiten de lockdown periodes om, was er wel vrijwilligerswerk mogelijk, maar wel in beperkte mate. Niet iedere vrijwilliger was in staat of wilde vrijwilligerswerk doen. We hebben onze vrijwilligers gestimuleerd hierin hun eigen afweging te maken. Je hoeft niet naar het museum te komen, maar wie dat graag wil, mocht dat in die periodes wel.

KPI 4

De stichting organiseert als trekker van Programmalijn Grutsk op De Friese Meren minimaal één activiteit op het gebied van het delen van museale kennis, het aanjagen van onderlinge samenwerking en/of kwaliteitsverbetering en ten minste één activiteit waarin musea samen optrekken zoals educatieve productontwikkeling, een recreatieve component of gezamenlijke promotie.

In 2021 zijn deze activiteiten voor een groot gedeelte komen te vervallen, hetgeen wel erg jammer is. De stichting participeert wel in het gezamenlijk museumoverleg met VVV Waterland van Friesland en heeft het initiatief genomen om naast het overleg met de VVV ook weer een contactmoment over inhoudelijke zaken te organiseren. Dit is in 2021 één keer georganiseerd.

Kritische Prestatie Indicatoren Stichting Erfgoed, Natuur en Landschap onderdeel NME Centrum Groen Doen:

- Doel: De afdeling Groen Doen zet zich in voor het vergroten van het bewustzijn van (basis)schoolkinderen over hoe je op een duurzame manier omgaat met je leefomgeving. Groen Doen organiseert een breed aanbod van activiteiten (eigen en van derden) om dit doel te bereiken.

KPI

In 2021 handhaaft Groen Doen het niveau van het aantal activiteiten en het bereik van de scholen op het niveau van de periode 2019/2020.

Het aanbod van activiteiten is in schooljaar 2020-2021 helaas ongeveer gelijk gebleven aan 2019/2020. Voorheen was het aantal activiteiten hoger. Vanwege corona waren de scholen een deel van het jaar gesloten en werden bovendien excursies ontmoedigd.

Bijlage 11. Social Return on Investment (SROI)

De gemeente De Fryske Marren verbindt als voorwaarde voor de subsidie dat 2% van het subsidiebedrag wordt aangewend om mensen met afstand tot de arbeidsmarkt concreet toe te leiden naar werk. Voor de stichting ENL betreft dat € 7.347.

Als stichting passen wij al sinds jaar en dag een vorm van social return on investment toe, die deze verplichting overigens ruimschoots overtreft.

- Via een detachering van Empatec zijn twee werknemers werkzaam bij Museum Joure (WSW-regeling, onder aanneming, ('SROI-waarde' in 2021 € 22.552).
- Jaarlijks volgen MBO-stagiaires en soms ook een HBO-stagiaire bij de stichting hun stage (in 2021 twee MBO-stagiaire's, 'SROI-waarde' € 2.500).
- Regelmatig bieden wij vrijwilligers een werkervaringsplaats bij het museum.
- Overigens is het bieden van vrijwilligerswerk niet als specifieke vorm van SROI benoemd door de gemeente, maar wij zijn van mening dat dit toch een waardevol sociaal aspect van onze organisatie is.

Museum Joure

Museumstraat 2
Postbus 75
8500 AB Joure
t. (0513) 412283
e. info@museumjoure.nl
i. www.museumjoure.nl

Mar & Klif

De Brink 4
-
8567 JD Oudemirdum
t. (0514) 571777
e. info@marenklif.nl
i. www.marenklif.nl

Groen Doen

De Brink 4
-
8567 JD Oudemirdum
t. (0514) 571777
e. info@marenklif.nl
i. www.marenklif.nl

**MUSEUM
JOURS**

mar
bezoekerscentrum
& klif
Nationaal Landschap
Zuidwest Fryslân

groen **doen**